

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

Т. С. Матвєєва

**Курсова, дипломна,
магістерська робота:
етапи виконання, структура,
правила оформлення,
норми бібліографічного опису**

*Методичний посібник
для студентів філологічного факультету*

Харків–2008

УДК 821. 161. 2:378. 22
ББК 83. 3 (4 УКР) р
М 33

Рекомендовано Науково-методичною радою
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 14 листопада 2008 року)

Рецензенти:

доктор філологічних наук, професор кафедри історії
української літератури Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна **Безхутрий Ю. М.**

доктор філологічних наук, професор кафедри
української та світової літератури Харківського
національного педагогічного університету імені
Г. С. Сковороди **Ушкалов Л. В.**

М 33 **Матвєєва Т. С. Курсова, дипломна, магістерська
робота: етапи виконання, структура, правила
оформлення, норми бібліографічного опису :**
Методичний посібник для студентів філологічного
факультету. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 74 с.

Видання являє систематизовані рекомендації для студентів
філологічного факультету щодо написання курсової, дипломної,
магістерської роботи. Подані як загальні вимоги до етапів виконання
дослідження, його структури, обсягу, складових, так і технічні правила
оформлення студії: цитування, посилання, список використаних джерел,
бібліографічний опис видань; приклади скорочень слів тощо.

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2008
© Матвєєва Т. С., 2008
© Дончик І. М., макет обкладинки, 2008

Зміст

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ, ДИПЛОМНОЇ, МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ..	6
ЕТАПИ ВИКОНАННЯ	6
НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО	7
СТУДЕНТ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ	7
СТУДЕНТ МАЄ ПРАВО	7
ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА РОБОТИ	7
ОБСЯГ РОБОТИ	8
ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СКЛАДОВИХ РОБОТИ	8
ВРАЗИКИ ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ	9
ВРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ	12
ВСТУП	13
АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ	13
ЗВ'ЯЗОК РОБОТИ З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ	13
МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	13
ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ	14
ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ	14
МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	15
НАУКОВА НОВИЗНА ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	23
ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	23
АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ	24
ПУБЛІКАЦІЇ	24
СТРУКТУРА РОБОТИ	24
ОСНОВНА ЧАСТИНА РОБОТИ	24
ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ	27
ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ	28
НУМЕРАЦІЯ	28
ВИМОГИ ДО ЦИТУВАННЯ	29
ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
НОРМИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ	31
ОПИС БАГАТОТОМНОГО ДОКУМЕНТА В ЦІЛОМУ	37
ОКРЕМИЙ ТОМ	37
СЕРІАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ	38
АНАЛІТИЧНИЙ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС	39
РОЗДІЛ, ГЛАВА, ХУДОЖНИЙ ТВІР ІЗ КНИГИ	40
СТАТТЯ З СЕРІАЛЬНОГО ВИДАННЯ	40

СТАТТЯ З ІНШОГО СЕРІАЛЬНОГО ВИДАННЯ	41
ХУДОЖНИЙ (ІНШИЙ) ТВІР, УМІЩЕНИЙ У СЕРІАЛЬНОМУ ВИДАННІ	41
ЗАГАЛЬНІ ПРИКЛАДИ	42
ОПИС КНИГИ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ АВТОРА (-ІВ)	42
ОПИС КНИГИ З ЗАГАЛЬНОЮ НАЗВОЮ	42
Інші приклади бібліографічного опису	44
СВЯТЕ ПИСЬМО	44
СТАТТЯ З ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ	45
СТАТТЯ ЗІ ЗБІРНИКА МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	45
РЕЦЕНЗІЇ	45
ЛИСТУВАННЯ	46
ОКРЕМИЙ ЛИСТ	46
ДИСЕРТАЦІЯ	46
АВТОРЕФЕРАТ ДИСЕРТАЦІЇ	46
РЕПРИНТНЕ ВИДАННЯ	47
АРХІВНІ ДОКУМЕНТИ	47
КНИГИ	47
МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЙ, З'ЇЗДІВ	50
СЛОВНИКИ	51
БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ	51
ДИСЕРТАЦІЇ	51
АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ	52
ЧАСТИНА КНИГИ, ПЕРІОДИЧНОГО, ПРОДОВЖУВАНОВОГО ВИДАННЯ	52
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	53
ОФОРМЛЕННЯ ПОСИЛАНЬ У ТЕКСТІ РОБОТИ	54
ПСЕВДОНИМИ	55
ПРАВИЛА СКОРОЧЕНЬ СЛІВ	
У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ	56
ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ	56
НАЗВИ ВИДАВНИЦТВ	57
ОСНОВНІ ПРАВИЛА СКОРОЧЕННЯ СЛІВ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ	58
ПРИКЛАДИ СКОРОЧЕНЬ СЛІВ, ЩО ЧАСТО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ	62
ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ (для студентів молодших курсів)	
АНАЛОГІЧНІ (за винятком)	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Написання курсової, дипломної, магістерської роботи є обов'язковою складовою навчального процесу, етапом або підсумком університетської освіти, концентрованим вираженням набутих теоретичних знань і практичних навичок. Кожен із цих видів роботи синтезує елементи реферативності й творчого пошуку, що одночасно забезпечує як об'єктивне поцінування напрацьованого попередниками матеріалу з досліджуваної проблеми, так і продукує самостійні спостереження й висновки студента. Зміст такої роботи — осягнення закономірностей розвитку, наприклад, літературного процесу в усіх його складових, мовних явищ, а форма — цілісність, логічність, доказовість, конкретність. Гармонія ж змісту й форми досягається дотриманням послідовності виконання роботи, знанням певної системи правил, принципів.

ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ, ДИПЛОМНОЇ, МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ

1. Вибір теми, погодження її з керівником.
2. Укладання угоди для написання дипломної, магістерської роботи, в якій (угоді) визначаються об'єкт і предмет дослідження, його структура, план, графік виконання.
3. Ознайомлення з художнім (публіцистичним, науково-критичним, іншим) текстом (текстами) — об'єктом вивчення. Зазвичай читання й подальші студії здійснюються за академічними виданнями — повним зібранням творів (для художньої літератури) або публіцистики чи науково-критичних праць відомих літературознавців, які (видання) містять науковий коментар текстів; словників, теоретичних мовознавчих розвідок; за першодруками. Якщо такі видання відсутні, бажано використовувати книги, видані або фаховими видавництвами (наприклад, «Наука», «Наукова думка», «Дніпро», «Український письменник», «Художественная литература», «Словники України» тощо), або, якщо твір (твори), літературознавчі, мовознавчі студії тривалий час не перевидавався (-лися) (наприклад, через ідеологічні причини), то доцільно звернутися до прижиттєвих журнальних (газетних) чи окремих публікацій автора, до закордонних видань. Твори давньої літератури студент-філолог повинен читати в оригіналі (адаптований переклад сучасною українською мовою допускається як виняток, якщо оригінал тексту недоступний).
4. Збирання літератури за темою роботи: звичайно на картках із повним бібліографічним описом.
5. Конспектування джерел, узагальнення матеріалу, формулювання мети й завдань роботи.
6. Аргументування власних спостережень над об'єктом дослідження на основі напрацювань попередників.
7. На всіх етапах виконання роботи консультації наукового керівника за погодженим графіком.

8. Технічне оформлення роботи, подання її на перевірку керівникові.
9. Попередній захист роботи на засіданні випускаючої кафедри.
10. Захист роботи перед державною екзаменаційною комісією.

НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО

Науковий керівник консультує студента (студентів) протягом терміну виконання курсової, дипломної, магістерської роботи, контролює дотримання ним (ними) графіка її написання.

СТУДЕНТ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ

1. Дотримуватися графіка написання роботи.
2. Оформити роботу за вимогами університетських стандартів.
3. Своєчасно подати роботу науковому керівникові для перевірки.

СТУДЕНТ МАЄ ПРАВО

аргументовано, етично відреагувати на зауваження наукового керівника, рецензента.

ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА РОБОТИ

1. Титульна сторінка.
2. Зміст.
3. Вступ: загальна характеристика роботи.
4. Розділи: для курсової роботи на третьому курсі — два; для курсової роботи на четвертому курсі — три; для дипломної роботи — чотири; для магістерської роботи — не більше п'яти розділів.
5. Висновки.
6. Список використаних джерел.

ОБСЯГ РОБОТИ

— курсова робота на третьому курсі — до 30 сторінок. Відповідно: вступ — 2 сторінки, розділи — до 12 сторінок, висновки — 2 сторінки, список використаних джерел — від 30 позицій;

— курсова робота на четвертому курсі — до 50 сторінок. Відповідно: вступ — 2—3 сторінки; розділи — до 15 сторінок; висновки — 2—3 сторінки, список використаних джерел — від 50 позицій;

— дипломна робота — до 70 сторінок. Відповідно: вступ — 2—3 сторінки; розділи — до 17 сторінок; висновки — 3—4 сторінки; список використаних джерел — від 65 позицій;

— магістерська робота — до 80 сторінок. Відповідно: вступ — 2—3 сторінки; розділи — до 17 сторінок; висновки — 4—5 сторінок; список використаних джерел — від 75 позицій.

Кількість сторінок списку використаних джерел рахується окремо.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СКЛАДОВИХ РОБОТИ

Титульна сторінка повинна містити наступні дані:

- повна назва міністерства, під грифом якого виконано роботу;
- повна назва навчального закладу, в якому виконано роботу;
- назва випускаючої кафедри;
- тема роботи;
- тип роботи: курсова, дипломна, магістерська;
- вихідні дані автора роботи: курс, факультет, спеціальність, прізвище, ім'я, по батькові (зазначаються повністю);
- відомості про наукового керівника: прізвище, ім'я, по батькові (зазначаються повністю), науковий ступінь, посада;
- місце, рік виконання роботи.

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

Кафедра історії української літератури

**ТВІР А. СВИДНИЦЬКОГО «ЛЮБОРАЦЬКІ» :
ПРОБЛЕМАТИКА, ЖАНРОВА СВОЄРІДНІСТЬ**

Курсова робота
студента (студентки) III (IV) курсу
філологічного факультету
(спеціальність – українська мова
і література)

Петренка Тараса Сергійовича

Науковий керівник: Марченко Ірина
Анатолівна, старший викладач, кандидат
філологічних наук

Харків – 2008

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

Кафедра історії української літератури

МОТИВ ГРІХА В ДРАМАТУРГІЇ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Дипломна робота
студента (студентки) V (VI) курсу
філологічного факультету
(спеціальність – українська мова
і література)
Тимощука Назара Григоровича

Науковий керівник:
доцент Андреева Валентина Петрівна

Харків – 2008

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

Кафедра історії української літератури

**ДРАМАТУРГІЧНА СПАДЩИНА О. ОЛЕСЯ:
ЖАНРОВА СВОЄРІДНІСТЬ, СИМВОЛІКА**

Магістерська робота
студента (студентки) V (VI) курсу
філологічного факультету
(спеціальність – українська мова
і література)
Коваленка Іллі Микитовича

Науковий керівник:
професор Васильченко Сергій Дмитрович

Харків – 2008

Титульна сторінка не нумерується, може оформлюватися за допомогою шрифтів різного розміру, жирності; розміщення інформації повинно бути пропорційним, виглядати естетично. Крапки в кінці речень не ставляться, слово «тема» в назві роботи не пишеться, сама назва в лапки не береться (крім назви художнього твору (творів), періодичних видань, що вивчаються).

ЗМІСТ — це наступна за титульною сторінка роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (параграфів) (якщо вони мають заголовки), також вступу, загальних висновків, списку використаних джерел.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ

ЗМІСТ	
Вступ	3
Розділ 1	
Проблеми й теоретичні засади вивчення творчості В. Винниченка-драматурга	5
1.1. Рецепт драматургії В. Винниченка у критиці й літературознавстві	5
1.2. Принцип чесності з собою в науково-теоретичному висвітленні	10
Розділ 2	
Теорія брехні: етапи формування, способи оприявлення	20
2.1. Наталя Павлівна — адепт «теорії» брехні: внутрішня деградація чи вияв креативу	20
2.2. Вплив теорії брехні на оточення: особливості психічних реакцій	29
Розділ 3	
Суїцид: історія та сьогодення	35
3.1. Суїцид як історичний феномен: релігія, філософія про добровільний відхід із життя	35
3.2. Сучасна наука про суїцидальні спонуки	40
3.3. Суїцид Наталі Павлівни: закономірність чи випадковість?	42

Висновки	48
Список використаних джерел	50

ВСТУП

Розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави й вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

Далі подається загальна характеристика роботи в рекомендованій послідовності.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Шляхом критичного аналізу та зіставлення з відомими розв'язаними проблемами (науковими задачами) обґрунтовується актуальність, доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне — сутність проблеми або наукового завдання.

ЗВ'ЯЗОК РОБОТИ

З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

Коротко викладається зв'язок обраного напряму досліджень із планами організації, де виконано роботу. Наприклад: «Курсову, дипломну, магістерську роботу (обирається потрібне) виконано в науковому семінарі (назва) відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри історії української літератури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Жанрово-стильові особливості та поетика української літератури ХІХ—ХХІ століть»».

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Формулюються мета роботи й завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Наприклад: «Мета роботи полягає в...», «Метою роботи є...», «Реалізація (досягнення) поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань...» «Мета дослідження обумовила його завдання...», «Мета роботи полягає в розкритті...», «Для реалізації зазначеної мети передбачається розв'язання наступних завдань...», «Метою передбачено вирішення таких завдань...».

Завдання дослідження мають бути підпорядковані його меті. Як правило, формулюється не менше ніж чотири завдання. При цьому використовуються такі найбільш прийнятні слова, як: *виділити, визначити, виробити, виявити, відпрацювати, встановити, дати прогноз, дослідити, запропонувати, здійснити, обґрунтувати, охарактеризувати, передбачити, покращити, поширити, проаналізувати, розкрити, розробити, удосконалити, узагальнити, уніфікувати, упровадити* тощо.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення. Наприклад: «Об'єктом дослідження є художній доробок М. Коцюбинського всіх періодів творчості, а також листування, незавершені твори та нотатки»; «Об'єктом дослідження слугував роман В. Винниченка «Сонячна машина»»; «Об'єкт дослідження — п'єси М. Куліша 1927—1932 років»; «Об'єкт дослідження — інтелектуальна українська романістика 20-х років ХХ століття»; «Об'єктом вивчення в роботі є прозові та драматичні твори Г. Хоткевича, опубліковані у прижиттєвих та посмертних виданнях»; «Об'єктом дослідження є українська еміграційна лірика (1945—1990)». Або: «Об'єкт дослідження — оцінні найменування осіб в українській мові кінця ХІХ—початку ХХ століття»; «Об'єкт дослідження — категорія умови у виявах її функціональної й когнітивної сутності та засоби мовленнєвої реалізації відношень умови в синтаксичних структурах різного типу»; «Об'єктом дослідження є назви корисних рослин у східнослов'янських говірках української мови»; «Об'єктом вивчення в роботі є прізвища, поширені на території Центральної та Східної Донеччини»; «Об'єктом вивчення є мова епістолярію представників української інтелігенції кінця ХІХ—початку ХХ століття»; «Об'єктом дослідження є ономазіологічні структури віддієслівних іменників української мови та концептуальні моделі, покладені номінатором в основу їхнього творення» тощо.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Міститься в межах об'єкта. Наприклад: «Предмет дослідження — поетика роману В. Винниченка «Рівновага»»; «Предметом дослідження став феномен національного характеру в художньому до-

робку Г. Хоткевича»; «Предметом вивчення в роботі є екзистенціальні модуси людського буття, екзистенціальні мотиви, художні моделі, представлені інтелектуальними романами В. Підмогильного, В. Домонтовича, Є. Плужника та М. Могиланського»; «Предмет дослідження — поетика драматургії М. Куліша 1927—1932 років» тощо. Або: «Предмет дослідження — семантико-словотвірні та стилістичні особливості іменників — оцінних найменувань»; «Предметом дослідження стали поліпредикатні та поліпредикативні конструкції зі значенням умови, репрезентовані простими реченнями, складними конструкціями з підрядним, сурядним та недиференційованим реченнєвотвірними зв'язками і надфразні єдності»; «Предметом вивчення в роботі є мотиваційні зв'язки та просторова варіативність фітономів в українських східнослов'янських говірках»; «Предметом дослідження є лексико-семантичні та словотвірні-структурні особливості прізвищ Центральної та Східної Донеччини»; «Предмет вивчення — такі лексико-семантичні, стилістичні та граматичні особливості мовних одиниць та їх графічне відтворення в українському епістолярії кінця ХІХ—початку ХХ століття, що можуть бути потрактовані як соціолектисми інтелігентської верстви і виявляють головні тенденції та джерела формування соціолекту української інтелігенції зазначеного періоду»; «Предмет дослідження — закономірності вибору мотиваторів українських віддієслівних іменників зі структур знань про позначене» тощо.

Отже, об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться як загальне й часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Подається перелік методів дослідження, використаних для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося за допомогою того чи іншого методу. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів. Наприклад, використання **біографічного методу** обумовлює розгляд біографії письменника як визначального моменту твор-

чості. За допомогою **культурно-історичного методу** твори мистецтва досліджуються в культурно-історичному контексті, в зв'язку з середовищем, яке сприяло їх появі. **Порівняльно-історичний метод (компаративізм)** передбачає порівняльне вивчення фольклору, національних літератур, процесів їх взаємозв'язку, взаємодії, взаємовпливів. **Психологічний метод** вивчає зв'язки «автор — твір», «твір — читач», суб'єктивний бік авторського творіння, що досягається читачем залежно від власного душевного складу й життєвого досвіду. **Психоаналітичний метод (фрейдизм)** досліджує сферу підсвідомих потягів, які впливають, у т.ч., й на творчу діяльність, відтак при аналізі будь-якого художнього твору відшукується його сексуальне джерело, оскільки твір вважається продуктом переробки емоційних конфліктів, породжених дитячими сексуальними переживаннями; фактично художня творчість розглядається як сублімоване символічне вираження первісних психічних імпульсів і потягів (інфантильно-сексуальних у своїй основі), відкинутих реальністю й таких, що знаходять компенсаторне задоволення в області фантазії. **Літературна герменевтика** як наука тлумачення текстів, учення про принципи їх інтерпретації прагне розкрити істинний смисл, закладений автором у літературний твір, який дійшов до нас у викривленому чи неповному вигляді. У герменевтиці оприявнюється єдність мистецтва розуміння, тлумачення й застосування, що виявляється у межах системи «твір — читач — традиція». В руслі герменевтики отримала розвиток **рецептивна естетика**, скерована на вивчення минулого літературного досвіду читача, — проблема сприймання художніх творів, їх впливу на публіку: розбіжності між текстом і твором, адекватність читацького сприйняття, проблеми інтерпретації тексту художнього твору, смислу художніх висловлювань. Основна ідея рецептивної естетики — твір «виникає», «реалізується» тільки в процесі «зустрічі», контакту літературного тексту з читачем, який завдяки «літературному зв'язку», в свою чергу, впливає на твір, визначаючи тим самим конкретно-історичний характер його сприйняття й побутування. Відтак основним предметом вивчення рецептивної естетики є рецепція, тобто сприйняття літературних творів читачем чи слухачем. **Структурно-семіотичний метод** як поєднання структуралізму та семіотики (семіології): відповідно, аналізуються внутрішньотекстові відношення, бінарні опозиції на різних рівнях структури художнього твору, особли-

во в дослідженнях художнього мовлення, віршування, композиції, сюжету; художні твори вивчаються як цілісні явища в сукупності змістових та формальних характеристик стосовно уявної чи реальної дійсності (подібне дослідження може мати на меті як виявлення окремих елементів та одиниць тексту й виділення їх структурних та функціональних властивостей, так і виявлення власне семіотичних ознак і рис художнього твору як явища культури). Йдеться про пізнання, розкодування тексту як самоцінного феномена, про виявлення, опис і пояснення структур мислення, які лежать в основі культури минулого й теперішнього. Реакцією на структуралізм став **постструктуралізм** із його негативним пафосом по відношенню до будь-яких позитивних знань, до будь-яких спроб раціонально обґрунтувати феномени дійсності і, в першу чергу, культури. У літературознавчому плані теорія постструктуралізму розвивалася як критика структуралізму, що велася за чотирма основними напрямками: проблеми структурності, знаковості, комунікативності й цілісності суб'єкта. Найбільш послідовно критика структури здійснювалася в теоріях деконструкції, текстуальної продуктивності, шизофренічного дискурсу та ризоми. Пантекстуальна позиція постструктуралістів, які редукували свідомість людини до письмового тексту, а разом розглядали як текст (чи інтертекст) літературу, культуру, суспільство, історію, обумовила їх постійну критику суверенної суб'єктивності особистості й породила численні концепції про «смерть суб'єкта», через якого «говорить мова», «смерть автора» (заперечувалося традиційне уявлення про автора як джерела тексту, джерела значення та єдиного авторитету при інтерпретуванні), а в підсумку й «смерть читача», з його «текстом — свідомістю», розчленованим у великому інтертексті культурної традиції. Одним із напрямів постструктуралізму є **деконструктивізм** із концепцією децентрування структури: будь-який текст, у т.ч. й художній, можна не лише написати, а й конструювати й деконструювати, складати й розкладати, дописувати й переписувати, розписувати й описувати. Обстоюється ідея тексту, позбавленого контексту, оскільки поза текстом нічого не існує. Деконструкція передбачає виявлення внутрішньої суперечності тексту, віднайдення в ньому прихованих і непомічених не тільки недосвідченим читачем, але й таких, що випадають із уваги самого автора, «залишкових смислів», які дістались у спадок від дискурсивних практик минулого, закріплених

у мові у формі мислинневих стереотипів і безсвідомо трансформованих посередництвом сучасних для автора мовних кліше. На теорію й практику постструктуралізму й деконструктивізму спирається **пост-модернізм**. Основні поняття, якими оперують прихильники цього напрямку: «світ як хаос» і постмодерністська чуттєвість, «світ як текст» і «свідомість як текст», інтертекстуальність, «криза авторитетів» та епістемологічна невпевненість, авторська маска, подвійний код і пародійний модус повіствування, суперечливість, дискретність, фрагментарність повіствування (принцип нонселекції), «провал комунікації» («комунікативна ускладненість»), метаповідання. Методом дослідження тексту як знакової системи, що перебуває у зв'язку з іншими системами, а також взаємодії різних кодів, дискурсів чи «голосів», які переплітаються в тексті, є **інтертекстуальність** — своєрідне перекодування, яке встановлює «каркас» для пов'язування тексту з іншими подібними текстами. Через призму інтертекстуальності світ постає як величезний текст, у якому все колись уже було сказане, а нове можливе лише як змішування певних елементів у нових комбінаціях. Це положення призвело до сприйняття людської культури як єдиного інтертексту, який, у свою чергу, є претекстом будь-якого тексту, що виникає. Наслідком уподібнення свідомості до тексту було «інтертекстуальне» розчинення суверенної суб'єктивності людини в текстах-свідомостях, які складають «великий інтертекст» культурної традиції. Текст наділяється практично автономним існуванням і властивістю «прочитувати» історію. Концепція інтертекстуальності пов'язана з теоретичною «смертю суб'єкта», «смертю автора», а також «смертю» індивідуального тексту, розчиненого в явних чи неявних цитатах, а в підсумку й «смертю» читача, «неминучо цитатна» свідомість якого така ж нестабільна й невизначена, як безплідні пошуки джерел цитат, що складають його свідомість. Відтак ряд «автор — текст — читач» перетворюється на єдине безкінечне поле для гри письма. Напрямом у філософії, який поширився на літературу, є **екзистенціалізм** із головною ідеєю про існування людини в світі без Бога, серед ірраціональності та абсурду, в стані страху й тривоги, поза абстрактними моральними законами. За екзистенціалізмом, і мораль, і соціальна поведінка, і сама людська сутність формуються тільки в сфері буття, в яке людина «закинута» і смисл якого вона намагається часто безуспішно — зрозуміти. Буття в світі для екзистенціалізму синонімічне поняттю свободи, що являє передусім свободу від усього позаособистісного. Відмова від свободи означає поглинання особистісного начала безособовим, а тим самим і несправжність існування. Приймаючи свободу, людина тим самим приймає й відповідальність за моральні підсумки свого перебування в світі — вона «стурбована» і станом світу, і власною долею. Здійсненням свободи є вибір між справжнім і несправжнім існуванням. Вибір осмислений як вирішальний крок у процесі «створення себе», яке є основним змістом людського життя. Безперервність «створення себе» і безкінечно відтворювана ситуація вибору, всупереч тотальній ірраціональності світу, — основний сюжет літератури екзистенціалізму. Екзистенціалізм проголошує принцип обов'язкової «ангажованості» людини, яка усвідомлює, що кожен її вибір, залишаючись індивідуальним учинком, разом із тим володіє значимістю для всього людства, оскільки це вибір між примиреністю з абсурдом і бунтом проти нього. **Феміністична критика** спрямована на реконструкцію жіночої історії та жіночої літературної традиції, ревізію патріархальних канонів та стереотипних уявлень, вивчення проблеми андрогінії та лесбійської традиції, дослідження природи жіночого тексту та жіночого відчитування тексту. В основі **міфокритичної (критичної, «архетипної»)** методології покладена ідея про міф як вирішальний фактор для розвитку всієї художньої продукції людства, давньої та сучасної. Всі літературно-художні твори або прямо називаються міфами, або частіше в них відшукується стільки структурних і змістових елементів міфу (міфологем, міфем), що останні стають визначальними для розуміння й оцінки цього твору. Міф розглядається не тільки як природне, історично обумовлене джерело художньої творчості, яке дало йому первісний поштовх, але й як трансісторичний генератор літератури, який тримає її в певних міфоцентричних рамках. Йдеться про вивчення природи «вічних» символів, образів, тем, конфліктів, художніх інваріантів у літературах різних епох тощо.

Або в мовознавстві використовують:

Лінгвістичний аналіз тексту — аналіз будь-якого тексту як продукту мовно-розумової діяльності людини із застосуванням лінгвістичних методів і прийомів з метою виявлення його структурно-сислової єдності, комунікативної спрямованості та інтерпретації упорядкування мовних засобів для вираження смислу. **Порівняль-**

но-історичний метод у мовознавстві — спосіб визначення генетичних відношень між мовами й відтворення напрямів доісторичного розвитку мов на підставі виявлених конкретних ознак звукової спорідненості семантично тотожних чи близьких морфем порівнюваних мов та історично послідовної зміни їхніх варіантів у межах однієї мови; основний засіб наукового опрацювання мовного матеріалу в порівняльно-історичному мовознавстві. **Зіставний метод** — система прийомів і методик доаспектного систематичного порівняння мов на основі встановлення між ними смислової еквівалентності незалежно від їхньої спорідненості для виявлення в них загального й окремого (особливо-го). Зіставний метод лежить в основі зіставного (конфронтативного, контрактивного) мовознавства, яке описує всі плани й рівні двох (рідше більшої кількості) мов. Існують зіставні фонетика (фонологія), морфеміка, словотвір, лексикологія, фразеологія, синтаксис. Мови зіставляються через еквівалентні тексти прийомом конфронтації, яка передбачає дослідження співвідношення значущості мовних елементів і структур. За допомогою контрактивної методики в зіставляваних мовах виявляються нееквівалентні засоби, а також способи подолання нееквівалентності, наприклад, у процесі перекладу. **Метод опозицій** — встановлення класів одиниць мови на основі протиставлення їх за певними диференційними ознаками. Виник у фонетиці при класифікації звуків мови. З фонетики поширився на фонологію, морфологію (дихотомічна класифікація відмінків, встановлення на базі опозицій словозмін, словотвірних і семантичних класів слів, синтаксичних конструкцій, системи граматичних категорій). **Трансформаційний метод** — різновид лінгвістичного дослідження, що формулює правила перетворень (трансформації) для різних синтаксичних одиниць. Кожна синтаксична одиниця може бути зведена до так званої ядерної конструкції (речення), від якої при застосуванні різних трансформацій можна утворювати різноманітні речення. Мову при цьому розглядають як сукупність ядерних речень і певної множини трансформацій, які можна застосовувати до ядерних речень для одержання усіх речень даної мови. До найпростіших належать трансформації перестановки членів синтаксичної одиниці та трансформації розширення речення введенням у нього нових елементів. **Статистичні методи** — сукупність операцій та обчислень, використовуваних математичною статистикою для аналізу великих масивів, що підлягають дії значної кількості

факторів, які неможливо індивідуалізувати. Статистичні методи застосовуються у всіх галузях мовознавства: для встановлення спорідненості мов, відмінностей у структурі мови на різних етапах її розвитку, для типології текстів чи виявлення їх стилістичних особливостей, для визначення авторства невідомих творів, для з'ясування взаємозв'язків у системі мови або в тексті між одиницями того самого чи різних рівнів. Активно застосовуються також **дистрибутивний аналіз** — один із основних методів визначення й класифікації одиниць мови, розроблений у дескриптивній лінгвістиці. Дистрибутивний аналіз базується виключно на розподілі одиниць відносно одна одної у потоці мовлення, вивченні оточення аналізованої одиниці, т. б. її дистрибуції. Виняткове значення у дистрибутивному аналізі має додаткова дистрибуція, яка є основою для визначення позиційних варіантів одиниці (алофонів, аломорфів) чи множин одиниць, що належать до одного класу. Контрастна дистрибуція — основа для визначення різних класів мовних одиниць. Шляхом вільного варіювання виявляються варіанти одиниці, які не залежать від її позиції. **Компонентний аналіз** — метод лінгвістичного вивчення значень слів, суть якого полягає в розщепленні значення слова на складові компоненти — семи. Виділення в лексичній одиниці складових елементів здійснюється зіставленням її з іншими одиницями, які мають семантичну спільність із нею. Застосовується в поєднанні з дистрибутивно-статистичним аналізом. Необмежену кількість словесних значень можна описати й систематизувати у вигляді комбінацій обмеженого числа тих самих компонентів. **Контекстний аналіз** — визначення мовленнєвих умов, у яких реалізується актуальне значення досліджуваної мовної одиниці. В основу контекстного аналізу покладено твердження про те, що багатозначні елементи мови у контексті функціонують у своїх конкретних значеннях. Об'єктом контекстного аналізу виступають елементи всіх рівнів мови — фонемі, морфемі, слова, словосполучення, речення. Як лінгвістичний метод контекстний аналіз враховує безпосередньо текстові умови вживання мовної одиниці, т. б. лінгвістичний контекст, протиставляючи останній мовленнєвій ситуації — екстра-лінгвістичному фактору виявлення значення мовних елементів. Вихідною операцією контекстного аналізу є визначення обсягу розпізнавального контексту, необхідного й достатнього для ідентифікації значення одиниці, залежно від локалізації уточнювальних засобів та

характеру значення, що уточнюється. Розпізнавальними вважають такі контексти, які постійно повторюються для того самого значення елемента й ніколи — для іншого його значення. Цікавим є й такий напрям у мовознавстві, як **лінгвофольклористика** — вивчення мови усної народної творчості як із погляду внутрішньої мовної структури, так і в плані зв'язку мови фольклору з психологією народної творчості, з відображенням у вербалізованих формах світогляду народу. Лінгвофольклористика вивчає походження функцій власних і загальних назв у мові пісень, казок тощо, досліджує шляхи формування народнопоетичного словника, фразеологію, словотвір, синтаксис фольклорних жанрів, побутування фольклорних символів, функції типових фольклорних формул, характерних для різних жанрів.

Як правило, в роботі використовуються кілька методів, які взаємодіють залежно від поставлених завдань.

Перелік методів дослідження, праць, які склали теоретичну базу роботи, можна здійснити в такий спосіб: «Теоретичною та методологічною основою роботи є праці вітчизняних і зарубіжних учених з історії та теорії літератури» (далі перераховуєте в алфавітному порядку прізвища дослідників, які вивчали ту чи іншу проблему). Або конкретизуєте: «Теоретико-методологічною основою дослідження є праці українських і зарубіжних літературознавців, присвячені з'ясуванню жанрової природи інтелектуального роману... (називаєте прізвища); дослідження в галузі структурної семантики та міфопоетики, здійснені... (називаєте прізвища); крім того, підґрунтям роботи стали ідеї філософів-екзистенціалістів... (називаєте прізвища), які розглядали людське існування крізь призму екзистенціальних модусів. Теоретичну основу складають також положення психоаналітичних досліджень... (називаєте прізвища). Використано такі методи дослідження, як... (називаєте їх).»

Або в мовознавчих роботах: «Основними методами дослідження є описовий метод, метод компонентного (для з'ясування лексико-семантичної організації) і контекстного аналізів (семантика і функціонування оцінних назв осіб визначалися у зв'язку з контекстним оточенням), а також частково квантитативний прийом (при встановленні поширеності різних груп оцінної лексики, активності та продуктивності словотвірних типів). Теоретико-методологічною основою роботи є праці українських і зарубіжних мовознавців...» (називаєте прізвища

за алфавітом). «У роботі використано описовий та кількісний методи дослідження, за допомогою яких було здійснено лінгвістичну кваліфікацію антропонімікону Центральної та Східної Донеччини і встановлено склад різноманітних груп антрополексем та антропоформантів. Застосований і метод семантичного аналізу для встановлення допрізвищевої семантики твірних основ антропонімів, метод словотвірного аналізу для з'ясування дериваційної специфіки прізвищ, прийоми інвентаризації та систематизації мовних одиниць. Теоретичну основу роботи складають положення наукових студій...» (називаєте прізвища за алфавітом). «Базовим методом є когнітивно-ономасіологічний аналіз, який уможливив вивчення мотивації віддієслівних іменників сучасної української мови на підставі інтерпретації ономасіологічної структури та моделювання фрагмента знань про позначення. Як допоміжні використані методики морфемного, словотворчого аналізу. Зв'язок між значеннями віддієслівних іменників-полісемантів установлювали на підставі компонентного аналізу. Теоретична основа роботи — праці...» (називаєте прізвища дослідників за алфавітом).

НАУКОВА НОВИЗНА ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (наприклад, *«вперше одержано», «удосконалено», «дістало подальшого розвитку», «вперше розроблено нову систему... з використанням відомих (нових) принципів...», «вперше здійснено комплексне...», «вперше сформульовані й змістовно обґрунтовані...», «створено концепцію, що забезпечує...», «удосконалено методику... в частині...», «удосконалено систему... з використанням виявлених тенденцій...», «доведено залежність між...», «доповнено загальну наукову картину...»* тощо). Сформульовані наукові положення повинні читатися й сприйматися легко й однозначно, без нагромадження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Подаються відомості про використання результатів дослідження або рекомендації щодо їх використання. Наприклад, після завершення курсових робіт йтиметься про розширення, поглиблення напрацьо-

ваного матеріалу в дипломних, магістерських дослідженнях. Положення й висновки останніх можуть стати основою подальших наукових студій або використовуватимуться на уроках з української літератури у середній школі тощо.

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ

Указується, де оприлюднювалися результати досліджень. Для студентських робіт це зазвичай обговорення в науковому семінарі, виступ на щорічній студентській науковій конференції у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна (подається назва конференції, вказуються число, місяць, рік), виступ на студентській науковій конференції в іншому навчальному закладі (подається назва конференції, вказуються повна назва закладу, число, місяць, рік), виступ на засіданні студентського наукового товариства (вказуються число, місяць, рік) тощо.

ПУБЛІКАЦІЇ

Указуються опубліковані статті (за повним бібліографічним описом) або ця рубрика опускається.

СТРУКТУРА РОБОТИ

Структура дослідження визначається його метою й завданнями. Робота складається зі вступу, розділів, висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг дослідження ... сторінки (сторінок) та ... сторінки (сторінок) використаних джерел (... позицій).

До загального обсягу роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають нумерації на загальних засадах.

ОСНОВНА ЧАСТИНА РОБОТИ

Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожен розділ починається з нової сторінки. В кінці кожного розділу формулюються висновки (декілька абзаців).

Перший розділ роботи є оглядово-теоретичним: у *першому підрозділі* подається огляд літератури за темою — окреслюються основні етапи розвитку наукової думки за обраною проблемою. Стис-

ло, аналітично висвітлюючи роботи попередників, студент повинен назвати ті питання, що залишилися невирішеними, й, отже, визначити своє місце в розв'язанні проблеми. Обов'язкова умова — залучення максимальної кількості науково-критичних робіт. Матеріал може викладатися по-різному: або в хронологічній послідовності, або за принципом зіставлення позитивних і негативних оцінок явища, що досліджується. Біографічні відомості про автора, письменника не подаються. Реферування не повинно бути безстороннім, зводиться до розгорнутого переказу джерел або набору цитат із них, оскільки завдання цього етапу роботи — вироблення власного погляду на досліджувану проблему в контексті основних концепцій її бачення науковцями. *Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини роботи.*

У *другому підрозділі* першого розділу визначається зміст теоретичних понять, за допомогою яких буде здійснюватися дослідження, обґрунтовується перевага того чи іншого їх визначення, яким студент послуговуватиметься в роботі. До таких понять відносяться, наприклад, *архетип, дискурс, екзистенціалізм, екзистенційний дискурс, екзистенція, жанр, інтелектуальний роман, інтерпретація, інтертекстуальність, кордоцентризм, модель світу, модернізм, модус, мотив, неоміфологізм, поетика, соціальна (політична) міфологія, хронотоп, художній світ письменника* тощо. Або: *асоціативно-термінальна мотивація, когнітивний простір, комунікативний синтаксис, лексико-семантичне поле, мовленнєвий акт, мотиваційна ознака, парадигма, полісемія, семантична модель, соціолект, соціолектизм, структурно-словотвірна модель, тип мотиваційного значення, трансформація* тощо.

У наступних розділах із вичерпною повнотою викладаються результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми. Студент повинен давати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів, їх зіставлення з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць. Виклад матеріалу підпорядковується провідній ідеї, чітко визначеній студентом. Виклад повинен бути містким і водночас лаконічним. Це означає, що студенту необхідно, накопичивши відповідний ілюстративний матеріал, зробити (на основі засвоєних теоретичних положень, оцінок дослідниками аналізованого твору (творів)

чи іншого текстового матеріалу) або узагальнюючі висновки, або запропонувати власну точку зору на предмет (полеміка з попередниками повинна вестися аргументовано й коректно). Викладаючи свої думки, не треба захоплюватися цитуванням художнього тексту (інших джерел, що є об'єктом вивчення), а залучати цитати лише в разі крайньої потреби (і в цьому випадку скорочуючи їх до мінімально необхідного обсягу). Це ж стосується й цитування теоретичних, критичних матеріалів, оскільки робота не є розгорнутим рефератом. Натомість цінується вміння студента, наприклад, у літературознавчій студії, віднайти закономірність у зв'язку мікро- й макроелементів твору, визначити принципи взаємодії літературних напрямів, специфіку руху жанрів, літературного процесу в цілому через виникнення, розвиток і взаємозумовленість різних естетичних систем. Вагомість роботи збільшується, якщо залучається літературний контекст, оскільки кожне літературне явище — не ізольований факт, а наслідок взаємодії об'єктивних і суб'єктивних факторів (епоха, середовище, національний менталітет, біогенетичні чинники тощо), що мають виходи в майбутнє.

Спостереження студента повинні виходити з об'єкта дослідження. Якщо вивчається художній твір, обов'язково використати судження самого митця про написане, висловлені в листуванні, щоденникових записах, меншою мірою — в автомемуарах, а вже потім звертатися до науково-критичної літератури, мемуарів осіб з оточення письменника (хоча мемуарні джерела є все ж суб'єктивним фактором оцінки об'єктивних реалій).

Обов'язково слід пам'ятати, що художній текст не може бути ідентичним відбиттям теоретичної тези, тому не варто прагнути зробити його (текст) ілюстрацією вихідного положення. Це призведе до спрощення, схематизації літературного процесу, оскільки кожне літературне явище — неповторна єдність елементів, яка може бути досліджена тільки з урахуванням комплексу теоретичних визначень, специфіки естетики світобачення, навіть позалітературних чинників. Аналогічно й щодо вивчення лінгвістичних явищ у макролінгвістичній площині.

Окрему групу складають роботи, пов'язані з історією критики. Їх специфіка полягає в тому, що дослідницький, науковий елемент тут активно співіснує з реферуванням, тому що завдання такої студії — описати за певними параметрами або періодичні видання за значний проміжок часу, або витлумачити діалектику появи відповідних теоре-

тичних літературознавчих досліджень. Крім того, розглядаючи періодичку, важливо чітко розмежувати сфери зацікавлень редакції друкованого органу: позалітературну, літературознавчу, міжлітературні взаємини тощо.

Робота повинна завершуватися висновками, які є підсумком зробленого в розділах. Тут варто уникати розлогих переказів, цитування, натомість зосередитися на теоретичних викладках. Також висновки повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (задачі), її значення для науки й практики.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Робота повинна бути написана грамотно, відзначатися логікою, доказовістю викладу. Авторам робіт доцільно використовувати такі прийоми:

— *вибірковий*: опрацював певний фактичний матеріал — опиши його;

— *послідовний*: не завершивши роботу над попереднім, не переходити до наступного розділу;

— *цілісний*: пишеться перший варіант усієї роботи, потім він доопрацьовується в частинах і деталях.

Характерними для наукового тексту є: цілісність, смислова завершеність, послідовність, взаємозв'язок, культура наукової мови, яка забезпечується, в тому числі, й засобами функціонально-синтаксичного зв'язку. Це слова й словосполучення, що вказують на:

— послідовність думки: *насамперед*; *перш за все*; *спочатку*; *найперше*; *по-перше*; *отже*;

— заперечення: *а*; *але*; *проте*; *у той час як*; *однак*;

— перехід від однієї думки до іншої: *раніше ніж прийти до...*; *звернімося до...*; *спинимося на...*; *перейдемо до...*; *необхідно спинитися на...*; *розглянувши*;

— причинно-наслідкові зв'язки: *таким чином*; *завдяки цьому*; *відповідно до...*; *крім того*;

— висновок: *отже*; *все сказане дає змогу зробити висновок*; *як висновок*; *підсумовуючи, слід сказати*.

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Робота набирається на комп'ютері, роздруковується на стандартних білих аркушах формату А 4 (210 на 297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом.

Відступи: ліворуч — 25 мм; праворуч — 15 мм; згори, знизу — 20 мм; абзац — 0,6 см.

Заголовки структурних частин роботи **ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ** друкуються великими літерами, без лапок, симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкуються прописними літерами (крім першої великої), без лапок, із абзацного відступу. Крапка в кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкуються прописними літерами, крім першої великої, з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3 — 4 інтервалам.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

НУМЕРАЦІЯ

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включається до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться, на наступних сторінках номер проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки після цифри.

Такі структурні частини роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином, починаючи зі вступу (це друга сторінка). Не нумеруються лише їх заголовки. Номер розділу ставлять після слова «Розділ», після номера крапку не ставлять, потім із нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти

крапка. Наприклад: 2.3. (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумеруються в межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапки. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: 1.3.2. (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумеруються у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Приклад розміщення на сторінці назв розділу, підрозділу роботи

РОЗДІЛ 1 ПРОБЛЕМИ Й ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ М. КУЛІША

1.1. Рецепція драматургії М. Куліша 1927—1932 рр. у критиці й літературознавстві

На одній сторінці допускається не більше двох виправлень.

Після списку використаних джерел студент ставить відповідну дату (число (цифрою), місяць (словом), рік (цифрами)), особистий підпис.

До захисту робота подається у переплетеному вигляді.

ВИМОГИ ДО ЦИТУВАННЯ

Текст цитати починається й завершується лапками, наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншим автором, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликають загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий».

Цитування повинно бути повним, без довільних скорочень авторського тексту й без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без порушення основного авторського тексту й позначається трьома крапками. Вони ставляться в будь-якому місці цитати. Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається.

Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

При непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок іншого автора своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, подавати посилання на джерело.

Якщо автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, т. б. після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім тире і вказуються ініціали автора роботи, а весь текст застереження вміщується в круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. — М. Х.), (підкреслено мною. — М. Х.), (розрядка моя. — М. Х.).

ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Є кілька способів групування матеріалу в списку використаних джерел: *алфавітний, систематизований, хронологічний, за розділами роботи, за порядком цитування або згадування джерел у тексті.*

Алфавітний — усі джерела подаються за алфавітом прізвищ авторів і назв робіт. Роботи одного автора подаються за алфавітом назв або за хронологією їх (робіт) написання.

Систематизований — джерела групуються відповідно до досліджуваних у роботі проблем. Роботи загального характеру виділяються в окремий розділ. В середині розділів матеріал розташовується за алфавітом.

Хронологічний — матеріал розташовується за принципом прямої або зворотної хронології виходу видань, в середині року — за алфавітом прізвищ авторів і назв робіт.

За розділами — спочатку подаються роботи загального характеру, інша література розташовується за розділами в алфавітному або систематизованому порядку.

Автор обирає будь-який спосіб групування джерел, враховуючи особливості власної роботи. Обраний спосіб розташування джерел повинен строго витримуватися. Як правило, це алфавітний спосіб із наскрізною нумерацією джерел. Усі кириличні джерела перераховуються за українським алфавітом. Джерела іншими мовами подаються за латинським алфавітом наприкінці списку.

Якщо у списку використаних джерел є аббревіатури назв періодичних видань і видань, що продовжуються, то необхідно додати список скорочень цих назв (це не стосується загальноприйнятих аббревіатур).

НОРМИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ

Основним джерелом інформації про книгу є титульна сторінка. Всі дані, вміщені на ній, подаються без змін. Якщо необхідні для ідентифікації друкованого джерела елементи містяться на звороті титульної сторінки, на останній сторінці, то в бібліографічному описі вони подаються в квадратних дужках. Найчастіше в таких випадках ідеться про відповідального редактора, перекладача, укладача, редакційну колегію, автора передмови (вступної статті), післямови тощо, про назву видавництва, іноді — назву місця видання.

Бібліографічний опис починають зазначенням прізвища, ініціалів (ініціалу) автора книги. Після основного заголовка ставиться одна скісна риска й за нею подаються вихідні дані про автора так, як вони зазначені на титульній сторінці: повне ім'я (повне ім'я, по батькові), прізвище; ініціали (ініціал), прізвище; прізвище, повне ім'я (повне ім'я, по батькові); прізвище, ініціал (ініціали).

Відмінності в оформленні стосуються друкованих джерел, які мають двох і більше авторів.

Якщо авторів два, то на початку бібліографічного опису зазначають тільки першого. Обоє подають через кому після скісної риски так, як вони представлені на титульній сторінці.

Аналогічно якщо авторів три.

Якщо авторів чотири, то бібліографічний опис починається з назви друкованого джерела, а його автори перераховуються після скісної риски в порядку й способі написання на титульній сторінці.

Якщо авторів п'ять і більше, то бібліографічний опис починається з назви друкованого джерела, а після скісної риски перераховуються перші три автори, зазначені на титульній сторінці (в порядку й способі написання на ній), після коми зазначається «та ін.» (в бібліографічному описі без лапок).

Назва друкованого джерела повинна бути представлена повністю (без скорочень): подається вся інформація, зазначена на титульній сторінці. Якщо основний заголовок складається з кількох речень, між

якими в джерелі інформації відсутні розділові знаки, в описі ці речення відокремлюють одне від одного крапкою. Основний заголовок може містити альтернативний заголовок, з'єднаний із ним сполучником «чи» і записуваний з великої літери. Перед сполучником «чи» ставлять кому.

Відомості, які відносяться до заголовка, можуть містити інформацію, що розкриває й пояснює основний заголовок, у т. ч. інший заголовок, відомості про вид, жанр, призначення книги, вказівку на те, що документ є перекладом з іншої мови. Таким відомостям передують знак двокрапка. Вона ж передують кожним наступним різномірним відомостям про заголовок. Однорідні відомості, які належать до заголовка, розділяють тими розділовими знаками, що містяться в джерелі інформації. За відсутності в джерелі знаків між ними їх відділяють комами.

Любов до трьох апельсинів: казки, повісті, пародії
Інформатика: Інтернет-підручник
Танки світу: описи, характеристики, схеми, фотографії:
довідник

Відомості про відповідальність містять інформацію про осіб і організації, які брали участь у створенні друкованого джерела, що є об'єктом опису. Відомості про відповідальність записують у тій формі, в якій вони вказані в джерелі інформації. Першим відомостям про відповідальність передують знак скісна риска, наступні групи відомостей відділяють одну від одної крапкою з комою. Однорідні відомості всередині групи відокремлюють комами. Порядок наведення відомостей визначається їх поліграфічним оформленням чи послідовністю в джерелі інформації незалежно від ступеня відповідальності.

Багалій Д. І. Історія Слобідської України / Д. І. Багалій ; [авт. передм. і комент. В. В. Кравченко ; ред. І. К. Піменова, Т. В. Кушнірук ; упоряд. іл. і худ. оформ. В. О. Ріяки]

Увага: якщо б прізвища автора передмови й коментаря, редакторів, упорядника ілюстрацій та художнього оформлення містилися на титульній сторінці, вони подавалися **без** [].

Якщо в джерелі інформації містяться дані про одну, дві чи три особи чи (або) організації, що виконували одну й ту саму функцію чи мають один і той самий ступінь відповідальності, то дані про них обов'язково наводять у відомостях про відповідальність незалежно від

того, наводяться вони в заголовку запису чи ні. Розділовий знак між ними — кома. Використання [] також залежить від наявності таких відомостей на титульній сторінці або на її звороті.

/ Андрій Скоць ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, каф. укр. літ.
ім. акад. М. Возняка, Ін-т франкознавства
/ І. І. Басс ; АН УРСР, Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка

Якщо наявна інформація про чотирьох і більше осіб (організацій), то в описі обмежуються вказівкою на першу особу чи організацію з додаванням у [] скорочення [та ін.] або його еквівалента латинською мовою [et al.].

/ підгот. В'язовський О. Є. [та ін.]
/ редкол. : Т. М. Васіна (відп. ред.) [та ін.]

Область видання містить інформацію про зміни й особливості описуваного видання по відношенню до попереднього видання того ж твору чи науково-критичної студії. Відомості про видання наводять у формулюваннях і в послідовності, що містяться в джерелі інформації. Вони звичайно містять слово «видання», слова, які замінюють його: «версія», «варіант», «випуск», «редакція», «препринт» тощо чи їх еквіваленти іншими мовами.

. — Факс. вид.
. — Нова версія
. — Передрук з вид. 1925 р.
. — Дод. варіант

Порядковий номер, указаний у цифровій або словесній формі, записують арабськими цифрами з додаванням закінчення за правилами граматики відповідної мови.

. — 10-е вид.
. — Вид. 10-е
. — 2-а ред.
. — 5-th ed.

Відомості про відповідальність записують в області видання, якщо вони відносяться тільки до конкретного зміненого видання. Їх записують після відомостей про видання, їм передують знак скісна риска.

. — Репр. відтвор. вид. 1903—1909 рр. / за ред. проф. І. О. Боуена де Куртене
. — Вид. 2-е / перероб. з 1-го вид. П. Агафшин

Додаткові відомості про видання наводять в описі, якщо в джерелі інформації містяться окремо сформульовані додаткові відомості про особливості цього перевидання, передруку тощо. Їх записують після попередніх відомостей області видання й відокремлюють комою.

- . — Вид. 6-е, випр. і доп.
- . — 6-е вид., стер.
- . — 6-е вид. / доопрац. Л. М. Наумов, передр. зі змін. й допов.

Область вихідних даних містить відомості про місце й час публікації, розповсюдження та виготовлення об'єкта опису, а також відомості про його видавця, розповсюджувача, виготовлювача.

. — К.

Можуть бути наведені назви другого й наступного місць видання, які відокремлюються одне від одного крапкою з комою.

. — К. ; Париж

Ім'я (найменування) видавця, розповсюджувача тощо наводять після відомостей про місце видання й відокремлюють двокрапкою.

У джерелі інформації	В описі
Видавництво «Наукова думка»	: Наук. думка
Издательский дом «Новый учебник»	: Новый учебник
Видавництво Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна	: Вид-во Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна

Якщо видавцем є фізична особа, то в описі наводять її прізвище та ініціали в формі й відмінку, вказаних у джерелі інформації.

- . — К. : Іваненко О. О.
- . — Х. : у М. П. Сорокіна

Якщо видавців два і більше, в описі наводять ім'я, виділене поліграфічним способом або вказане першим. Опущені відомості наводять у [].

. — К. : Фонд ім. О. О. Іваненка [та ін.]

За наявності кількох груп відомостей, які включають місце видання й пов'язане з ним ім'я (найменування) видавця тощо, їх указують послідовно й відокремлюють одне від одного крапкою з комою.

. — М. : ГМИИ : Художник и книга ; Вашингтон : Нац. галерея искусств

За відсутності в джерелі інформації імені (найменування) видавця тощо наводять у [] скорочення [б. в.] — без видавництва, [б. и.] — без издательства (издателя) чи його еквівалент латиною [s. n.].

- . — Х. : [б. в.]
- . — [Б. м. : б. в.]
- . — Brussel : [s. n.]

Як дату видання наводять рік публікації документа, що є об'єктом опису. Рік указують арабськими цифрами, йому передує кома.

,2008

Якщо в джерелі інформації не вказані дати, пов'язані з публікацією об'єкта опису, то наводять дату видання, яка припускається, з відповідними поясненнями, якщо це необхідно. Позначення [б. р.], [б. г.] (без року, без года) не наводять.

- , [1942?]
- , [1898 чи 1899]
- , [біля 1900]

Область фізичної характеристики — вказівка на об'єм, наявність ілюстрацій, супровідного матеріалу, що є частиною об'єкта опису. Відомості наводять тими цифрами (римськими чи арабськими), які використані в об'єкті опису. Ненумеровані аркуші чи сторінки рахують і записують арабськими цифрами в [] наприкінці опису.

- . — 186 с, 8 с. іл.
- . — 379, [4] с., [10] л. ил., факс.
- . — XII, 283, 15 с.
- . — ССХСІХ с. іл.
- . — С. 11—46

Область серії містить відомості про багаточастинний документ, окремим випуском якого є об'єкт опису. Основний заголовок серії наводять за правилами основного заголовка об'єкта, т. б. без скорочень.

. — (Серія «Формування здорового способу життя молоді»).

Відомості, які стосуються заголовка серії, записують після двокрапки.

. — (Пам'ятки давньої писемності: дослідження, тексти)

Номер випуску серії записують арабськими цифрами і, як правило, в тій формі, як він поданий в об'єкті опису. Йому передують знак крапка з комою.

; вип. 2
; т. 3, вип. 1
; 3 (27)
; № 25 / 2002
; vol. 54

На багатотомні, серіальні видання складають багаторівневі бібліографічні описи. Перший рівень — загальні відомості для всіх (більшості) томів, випусків, номерів, які входять до складу багатотомного документа. Другий рівень — відомості про окремих томів, випуск, номер. Після відомостей першого рівня інформацію записують із нового рядка (наприкінці відомостей кожного рівня ставлять крапку) чи в підбір (перед відомостями другого й наступного рівнів ставлять крапку і тире, за винятком видань, які випускаються певними серіями, наприклад, «Золоті сторінки», «Бібліотека української літератури», «Ювеліри України», «Пам'ятки України» тощо).

Перший рівень: загальний заголовок багатотомного документа, дані про кількість томів, роки публікації першого й останнього томів, об'єднаних тире, чи один рік, якщо всі томи опубліковані протягом одного року. При складанні опису неповного комплекту багатотомного документа наводять рік публікації тому, який вийшов першим, і тире після нього з наступним пробілом у чотири знаки.

Другий і наступний рівні: номер тому (якщо є власний заголовок тому, якому передують двокрапки); якщо власний заголовок відсутній, то наводять наступний елемент опису з приписаним йому знаком (як правило, це вихідні дані автора).

ОПИС БАГАТОТОМНОГО ДОКУМЕНТА В ЦІЛОМУ

Коллінз У. Твори : в 2 т. / Уїлки Коллінз. — К. : Дніпро, 1989. — Т. 1 : Жінка в білому : роман ; з англ. переклав Олександр Мокровольський. — 583, [3] с.

Т. 2 : Місячний камінь : роман ; з англ. переклали Володимир Коробко та Леонід Суярко. — 460, [1] с.

Або

Коллінз У. Твори : в 2 т. / Уїлки Коллінз. — К. : Дніпро, 1989. — 2 т.

Гиппиус З. Н. Сочинения : в 2 т. / Зинаида Гиппиус ; [вступ. ст., подгот. текста и коммент. Т. Г. Юрченко ; Рос. акад. наук, Ин-т науч. информ. по обществ. наукам]. — М. : Лаком — книга : Габестро, 2001. — (Золотая проза серебряного века).

Т. 1 : Романы. — 367 с. — Библиогр. в примеч. : с. 360—366.
Т. 2 : Романы. — 415 с.

Або

Гиппиус З. Н. Сочинения : в 2 т. / Зинаида Гиппиус ; [вступ. ст., подгот. текста и коммент. Т. Г. Юрченко ; Рос. акад. наук, Ин-т науч. информ. по обществ. наукам]. — М. : Лаком — книга : Габестро, 2001. — 2 т. — (Золотая проза серебряного века).

ОКРЕМИЙ ТОМ

Франко І. Твори : в 3 т. / Іван Франко ; [ред. кол. І. О. Дзевєрін (голова) [та ін.]]. — К. : Наук. думка, 1991— . — (Бібліотека української літератури. Дожовтнева українська література).

Т. 1 : Поезії. Поєми / [упоряд. і прим. М. С. Грицюти ; вст. ст. Д. В. Павличка ; ред. тому І. О. Дзевєрін]. — 1991. — 665, [1] с.

Або

Франко І. Твори. В 3 т. Т. 1. Поезії. Поєми / Іван Франко ; [упоряд. і прим. М. С. Грицюти ; вст. ст. Д. В. Павличка ; ред. тому І. О. Дзевєрін]. — К. : Наук. думка, 1991. — 665, [1] с. — (Бібліотека української літератури. Дожовтнева українська література).

Або

Франко І. Поезії. Поєми / Іван Франко ; [упоряд. і прим. М. С. Грицютю ; вст. ст. Д. В. Павличка ; ред. тому І. О. Дзеверін]. — К. : Наук. думка, 1991. — 665, [1] с. — (Твори : в 3 т. / Іван Франко ; т. 1). — (Бібліотека української літератури. Дожовтнева українська література).

Якщо багатотомний документ, який описується в цілому, виданий протягом одного року, то в описі його складових (томів) рік видання не повторюється.

Якщо багатотомний документ, який описується в цілому, видавався протягом кількох років або його видання не завершено, то в описі його складових (томів) рік видання вказується (після назви тому ставляться крапка, тире, виділене з обох боків пробілом, рік (цифрами), крапка, тире, виділене з обох боків пробілом, кількість сторінок у томі (цифрою)).

Якщо упорядники, редактори, автори передмов (післямов), приміток тощо кожного тому ті самі, їх потрібно вказувати (у [] чи без них) в області відповідальності опису першого рівня.

Якщо кожен том готується іншими упорядниками, то в області відповідальності першого рівня вказуються члени редакційної колегії, найчастіше за зразком: [ред. кол. М. М. Іваненко (голова) [та ін.]].

СЕРІАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ

Як *серіальні* розглядаються документи, що виходять протягом часу, тривалість якого заздалегідь не встановлена, як правило, нумеровані та (чи) датовані випусками з однаковим заголовком (у т.ч. електронні): газети, журнали, нумеровані або датовані збірники, бюлетені, серії, поновлювані документи тощо.

Основний заголовок серіального документа, що є підсерією чи розділом, який самостійно видається, найчастіше включає заголовок, спільний для всіх підсерій, і залежний від нього заголовок підсерії, нерозривно пов'язаний із заголовком словами «серія», «розділ» тощо. Спільний заголовок відокремлюють від залежного крапкою, позначення та (чи) номер підсерії, якщо вони передують залежному заголовку, — комою. Після слова «серія» ставлять двокрапку, якщо за ним іде граматично не пов'язаний із ним тематичний заголовок.

Труды исторического факультета МГУ. Серия 4, Библиографии
Итоги науки и техники. Серия : Автомобилестроение
Известия Российской академии наук. Серия геологическая

Позначення тому, випуску, назви місяців тощо наводять у скороченій формі. Порядкові номери й роки наводять арабськими цифрами.

Т. 1, № 3
2008, 2 вип., № 1—4
2008, сент.
2008, № 1—6, вказ.

АНАЛІТИЧНИЙ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС

Об'єктом аналітичного бібліографічного опису є складова частина документа, для ідентифікації й пошуку якої необхідні відомості про документ, у якому вона вміщена. До складових частин відносяться: самостійний твір; частина твору, яка має самостійний заголовок; частина твору, яка не має самостійного заголовку, проте виділена з метою бібліографічної ідентифікації.

До аналітичних описів відносять описи статей із журналів, видань, що продовжуються (на зразок «Труди», «Учені записки», «Вісники», «Повідомлення» тощо), газет; описи статей, окремих глав, розділів, параграфів із книг, а також фрагментів тексту, які не мають самостійних заголовків.

Схема аналітичного бібліографічного опису:

Відомості про складову частину документа // Відомості про ідентифікуючий документ. — Відомості про місцезрештування складової частини в документі. — Примітки.

Основний заголовок ідентифікуючого документа скорочують, якщо це:
а) типовий заголовок багатотомного документа чи документа, що продовжується:

Повн. збір. тв.
Полн. собр. соч.
Вибр. пр.
Избр. тр.

б) заголовок періодичного документа (журналу чи газети):

Літ. Україна
Вопр. лит.

РОЗДІЛ, ГЛАВА, ХУДОЖНИЙ ТВІР ІЗ КНИГИ

Левчук Л. Т. Мистецтво ХХ століття в контексті європейської естетики / Лариса Левчук // Західноєвропейська естетика ХХ століття : навч. посіб. для студ. гуманіт. спец-й вищ. закл. освіти / Лариса Левчук ; [рец. : Ігор Бичко, Олег Лановенко]. — К., 1997. — Розд. 9. — С. 161—189.

Чижевський Д. І. Романтизм / Д. І. Чижевський // Порівняльна історія слов'янських літератур : у 2 кн. / Д. І. Чижевський ; [наук. проект і передм. Михайла Наєнка ; перекладачі : Олесь Костюк (кн. перша з прим. авт.), Микола Ігнатенко (кн. друга, комент. перекладача)]. — К., 2005. — С. 145—184.

Франко І. Я. Мойсей / Іван Франко // Твори : в 3 т. / Іван Франко ; [ред. кол. І. О. Дзверін (голова) [та ін.]]. — К., 1991 — . — (Бібліотека української літератури. Дожовтнева українська література).

Т. 1 : Поезії. Поєми / [упоряд. і прим. М. С. Грицюти ; вст. ст. Д. В. Павличка ; ред. тому І. О. Дзверін]. — 1991. — С. 525—573.

Або

Франко І. Я. Мойсей / Іван Франко // Твори. В 3 т. Т. 1. Поезії. Поєми / Іван Франко ; [упоряд. і прим. М. С. Грицюти ; вст. ст. Д. В. Павличка ; ред. тому І. О. Дзверін]. — К., 1991. — С. 525—573. — (Бібліотека української літератури. Дожовтнева українська література).

Примітка: описуючи частину книги, не вказуємо видавництво.

СТАТТЯ З СЕРІАЛЬНОГО ВИДАННЯ

Стаття з газети, журналу

Гунчак Т. Українська політична думка 1920-х років : монархізм, націоналізм, націонал-комунізм / Тарас Гунчак // Літ. Україна. — 1991. — 20 черв. — С. 6.

Мізіньська Я. Любов як подолання смерти : Каїн і Авраам / Ядвіга Мізіньська ; [з пол. переклав Юрій Андрухович] // Сучасність. — 1994. — № 1. — С. 99—104.

Степняк М. Н. Очерки современного украинского романа / М. Н. Степняк // Красное слово. — 1929. — № 4. Очерк первый. — С. 90—97 ; № 7. Очерк второй. — С. 116—122.

Увага: допускаються скорочення в назві газети, журналу; в назві місяця виходу видання. Якщо в газеті більше чотирьох сторінок, необхідно вказати сторінку (-ки), на якій (-их) уміщено статтю.

СТАТТЯ З ІНШОГО СЕРІАЛЬНОГО ВИДАННЯ

Айдачич Д. Сербська етнолінгвістика та використання сербського матеріалу в слов'янських етнолінгвістичних працях / Деян Айдачич // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. — 2007. — № 787, вип. 52. — С. 3—7.

Бикова Л. Г. А. М. Ніженець — дослідник української літератури / Л. Г. Бикова, Ю. А. Ісіченко // Вісн. Харк. ун-ту. — 1992. — № 369 : Проблеми філології. — С. 151—156. — Бібліогр. : с. 156.

Білецький О. І. Наука про літературу в історії Харківського університету / О. І. Білецький // Учені зап. Харк. ун-ту. — 1959. — Т. 101 : Тр. філол. фак., т. 7. — С. 5—30.

ХУДОЖНИЙ (ІНШИЙ) ТВІР, УМІЩЕНИЙ У СЕРІАЛЬНОМУ ВИДАННІ

Казаков Н. А. Запоздалое признание : повесть / Николай Казаков ; рисунки Е. Спиридонова // На боевом посту. — 2000. — № 9. — С. 64—76 ; № 10. — С. 58—71.

Стецик І. Мазепа, гетьман України: роман / Ірен Стецик ; з фр. переклав Григорій Філіпчук // Всесвіт. — 1992. — № 1—2. — С. 3—83.

ЗАГАЛЬНІ ПРИКЛАДИ

ОПИС КНИГИ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ АВТОРА (-ІВ)

Безхутрий Ю. М. Хвильовий : проблеми інтерпретації : [монографія] / Ю. М. Безхутрий ; [худож.-оформл. Б. П. Бублик]. — Х. : Фоліо, 2003. — 495 с. — Література : с. [491]—495.

Борзенко О. І. Сентиментальна «провінція». (Нова українська література на етапі становлення) / О. І. Борзенко ; МОН України, Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна ; [рец. : Сивокінь Г. М., Безхутрий Ю. М.]. — Х. : [Б. в.], 2006. — 321, [1] с. — Література : с. 299—321.

Головащук С. І. Словник-довідник з правопису / С. І. Головащук ; за ред. В. М. Русанівського ; АН УРСР, ордена Труд. Черв. Прап. Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; [рец. : М. А. Жовтобрюх ; М. М. Пешак]. — К. : Наук. думка, 1979. — 343 с. — Бібліогр. : с. 343.

Костомаров М. І. Слов'янська міфологія : вибрані праці з фольклористики й літературознавства / М. І. Костомаров ; [упоряд. і прим. І. П. Бетко, А. М. Полотай ; вст. ст. М. Т. Яценка ; рец. : Ю. А. Пінчук, В. Л. Смілянська]. — К. : Либідь, 1994. — 384 с. — (Бібліотека «Літературні пам'ятки України»).

Багалеї Д. И. Краткий очерк истории Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805—1905) / Д. И. Багалеї, Н. Ф. Сумцов, В. П. Бузескул. — Х. : Тип. А. Дарре, 1906. — 329 с.

ОПИС КНИГИ З ЗАГАЛЬНОЮ НАЗВОЮ

Історія української літератури XIX століття : [навч. посіб. для філол. спец. вищ. навч. закл. : у 3 кн] / за ред. М. Т. Яценка. — К. : Либідь, 1995—1997. —

Кн. 3 : 70—90-ті роки XIX ст. / [М. П. Бондар, Т. І. Гундорова, Н. В. Левчик та ін.]. — 1997. — 429, [1] с. — Ім. покажч. : с. 425—430.

Історія української літератури XIX століття : підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. : у 2 кн. / [М. Г. Жулинський, М. П. Бондар, І. О. Гончар та ін.] ; за ред. М. Г. Жулинського. — К. : Либідь, 2005—2006. —

Кн. 1. — 2005. — 654 с. — Бібліогр. : с. 627—638.

Кн. 2 / [М. Г. Жулинський, М. П. Бондар, Л. О. Гаєвська та ін.]. — 2006. — 711 с. — Бібліогр. наприк. ст. — Ім. покажч. : с. 699—710.

Українська новелістика кінця XIX—початку XX ст. : оповідання, новели, фрагментарні форми (ескізи, етюди, нариси, образки, поезії в прозі) / [упоряд. і прим. Є. К. Нахліка ; вст. ст. І. О. Денисюка ; ред. тому Н. Л. Калениченко]. — К. : Наук. думка, 1989. — 688 с. — (Бібліотека української літератури. Дожовтнева українська література).

Український правопис / [редакція літератури, мови та мистецтвознавства ; ред. О. А. Дігель] ; АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови. — 4-те вид., випр. й доп. — К. : Наук. думка, 1993. — 240 с.

Словник іншомовних слів : 23 000 слів та термінологічних словосполучень / Л. О. Пустовіт, О. І. Скопенко, Г. М. Сюта, Т. В. Цимбалюк ; [за ред. проф. Любої Пустовіт ; рец. Т. К. Черторизька]. — К. : Довіра ; УНВЦ «Рідна мова», 2000. — 1018 с. — (Бібліотека державного службовця. Державна мова і діловодство).

Українська літературна енциклопедія / [ред. кол. : Дзевєрін І. О. (відп. ред.) [та ін.]. — К. : Гол. ред. УРЕ ім. М. П. Бажана, 1988—

Т. 1 : А—Г, 1988. — 536 с.

Т. 2 : Д—К, 1990. — 576 с.

Примітка 1: описуючи енциклопедії, словники, використовуйте загальноприйняті скорочені назви (абревіатури):

Большая Советская Энциклопедия — БСЭ

Малая Советская Энциклопедия — МСЭ

Українська Радянська Енциклопедія — УРЕ
Советский Энциклопедический Словарь — СЭС
Український Радянський Енциклопедичний Словник —
УРЕС
Українська літературна енциклопедія — УЛЕ
Краткая литературная энциклопедия — КЛЭ

Примітка 2: у студентських роботах не є обов'язковим зазначення сторінок, на яких розміщені списки використаних джерел, примітки, іменні покажчики тощо.

ІНШІ ПРИКЛАДИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ

СВЯТЕ ПИСЬМО

Подається в тексті роботи в круглих дужках після наведеної цитати або посилання. Вказується скорочена назва книги, назва розділу й стиха. Список скорочень зазвичай подається в Біблії.

Наприклад: Практично всі персонажі творів Лесі Українки, написаних на євангельські сюжети чи мотиви, випробовуються розумінням заповіді про любов до ближніх: «Бо коли ви любите тих, що вас люблять, то яка вам за це нагорода?» (Мт. 5: 46).

При першому посиланні на Святе Письмо у виносі та в списку використаних джерел треба подати повний бібліографічний опис видання Святого Письма, яким користувався автор, із вказівкою імені перекладача.

Святе Письмо Старого і Нового Завіту : пер. П. О. Куліша, І. С. Левицького, І. Пулюя. — Нью-Йорк ; Лондон : Союз Біблійних Товариств, 1957. — 825 ; 249 с.

Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту : Із мови давньоєврейської та грецької на українську наново перекладена [проф. І. І. Огієнком — митр. Іларіоном]. — [Лондон], 1992. — 959 ; 296 с.

Святе Письмо Старого та Нового Завіту : повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, арамейськими та

грецькими текстами [о. Іваном Хоменком]. — Рим, 1991. — 1070 ; 324 с.

Новий Завіт : Четвертий повний переклад українською мовою [о. Рафаїла Турконяка]. — К. : Біблійні товариства, 1997. — 533 с.

СТАТТЯ З ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

Абетковий вірш // Літературознавчий словник-довідник / [ред. кол. : Гром'як Р. Т., Ковалів Ю. І., Теремко В. І.]. — К., 1997. — С. 7.

Березовський І. П. Аарне / І. П. Березовський // УЛЕ : в 5 т. / ред. кол. : Дзевєрін І. О. (відп. ред.) [та ін.] ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, гол. ред. УРЕ ім. М. П. Бажана. — К., 1988.—
Т. 1 : А—Г. — 1988. — С. 7.

СТАТТЯ ЗІ ЗБІРНИКА МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Безхутрий Ю. М. Проблема систематизації «типів творчості» у літературознавстві / Ю. М. Безхутрий // Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів : міжвуз. наук.-теорет. конф., 15—16 травня 1996 р. : тези доп. — Х., 1996. — С. 3—4.

Але загальний опис матеріалів конференцій, з'їздів оформляється за таким зразком:

Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів : тези доп. та повідомл. міжвуз. наук.-теорет. конф., 15—16 травня 1996 р. / МОН України, Харк. держ. ун-т, Харк. від-ня міжнар. фонду «Відродження». — Х. : [б. в.], 1996. — 111, [1] с.

РЕЦЕНЗІЇ

При описі рецензій відомості про рецензовані документи наводять у примітці після слів «Рец. на кн. :», «Рец. на ст. :» або їх еквівалентів іншими мовами: «Rev. op. :».

Карнаушенко Г. Н. Нове видання з історичної фразеології східнослов'янських мов / Г. Н. Карнаушенко, М. І. Філон // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. — 2007. — № 787, вип. 52. — С. 360—362. — Рец. на кн. : Динамічні процеси у фразеологічній системі східнослов'янських мов / М. Жуйкова. — Луцьк : Ред.-вид. від. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. — 295 с.

Якщо рецензія не має заголовка, то замість нього в квадратних дужках наводять слово «Рецензія» або його еквівалент іншими мовами.

[Review] / Andrew Wilson // Solanus. — 2000. — Vol. 15. — P. 157—158. — Rev. op. : Independent Ukraine : a bibliographical guide to English—language publications, 1989—1999 / Bohdan. S. Winav. — Englewood : Ukr. Acad. Press, 2000. — XIV, 522 p.

ЛИСТУВАННЯ

Куліш П. О. Листи до М. Д. Білозерського / Пантелеймон Куліш ; упоряд., вст. ст. і комент. Олеся Федорука ; [відп. ред. Євген Нахлік ; рец. Василь Івашків]. — Львів ; Нью-Йорк : Вид-во М. П. Коць, 1997. — 219 с. — (Серія «Літературні пам'ятки» ; вип. 3).

ОКРЕМИЙ ЛИСТ

Куліш П. О. Лист до М. Д. Білозерського від 14 вересня 1842 р., м. Київ / Пантелеймон Куліш // Листи до М. Д. Білозерського / Пантелеймон Куліш. — Львів ; Нью-Йорк, 1997. — С. 11—12.

ДИСЕРТАЦІЯ

Куриленко І. А. Екзистенціалістська модель українського інтелектуального роману 20-х років ХХ століття: дис. ... канд. філол. наук : 10. 01. 01 / Куриленко Ірина Анатоліївна. — Х., 2007. — 202 с.

АВТОРЕФЕРАТ ДИСЕРТАЦІЇ

Куриленко І. А. Екзистенціалістська модель українського інтелектуального роману 20-х років ХХ століття : автореф. дис.

на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10. 01. 01 «Українська література» / І. А. Куриленко. — Х., 2007. — 19 с.

РЕПРИНТНЕ ВИДАННЯ

Уваров А. С. Християнська символика. Символика древнехристиянського періода / А. С. Уваров ; [гл. ред. протоіерей Владимир Воробьев]. — М. : Правосл. Свято-Тихоновський богосл. ін-т, 2001. — Репр. воспроизведение изд. 1908 г.

АРХІВНІ ДОКУМЕНТИ

Отчет о работе университета за 1943—1944 учебный год / Архив Харьк. нац. ун-та им. В. Н. Каразина // Ф. № Р—2792. — Оп. № 20 дел пост. хранения за 1933—1941 ; 1943—1971 гг. — Т. 2, № 17. — 6 л.

Приклади оформлення бібліографічного опису джерел були опубліковані в такому виданні : Бюлетень ВАК України. — 2008. — № 3. — С. 9—13. Наводимо їх.

КНИГИ

Один автор

Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14).

Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59).

Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1).

Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).

Два автори

Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, архівні документи / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника «Україна дипломатична» ; вип. 1).

Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).

Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с.

Три автори

Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование : как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.

Чотири автори

Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвицький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К. : НДІ «Укragenпромпродуктивність», 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).

Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО : Професійно-технічна освіта).

П'ять і більше авторів

Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.]; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманит. центр, 2007. — 510 с.

Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія «Формування здорового способу життя молоді» : у 14 кн., кн. 13).

Без автора

Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу).

Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К. : Грамота, 2007. — 638, [1] с.

Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ—початку ХХ століття : [антологія / упоряд. : Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190, [1] с.

Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб. наук. пр. / наук. ред. Каліушенко В. та ін.] — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.

Багатотомний документ

Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007— . (Джерела з історії науки в Україні).
Ч. 2 : Додатки. — 2007. — 573, [1] с.

Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ «Леонорм-Стандарт», 2005— . — (Серия «Нормативная база предприятия»)
Т. 1. — 2005. — 277 с.

Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. — Одесса : Астропринт, 2006— . — (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4).

Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. — Х. : Право, 2002—..... — Т. 4 : Косвенные налоги. — 2007. — 534 с.

Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. — Житомир : Полісся, 2006—..... — (Науково-документальна серія книг «Реабілітовані історією» : у 27 т. / голов. редкол. : Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол. : Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с.

Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч. 1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К. : НТУУ «КПІ», 2006. — 125 с.

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЙ, З'ЇЗДІВ

Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників [«Молодь України і аграрна реформа»], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с.

Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ІСОА, 2002. — 147 с.

Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип. : 10 років АУБ).

Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. ред. В. Т. Трошено. — К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, XIII, [2] с. — (Ресурс 2000).

Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. — 215 с.

Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27—28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ. податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.

СЛОВНИКИ

Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Пипін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с.

Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с.

Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с.

Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К. : К. І. С., 2006. — 138 с.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ

Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с.

Систематизований покажчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириш Б. О., Потгаль О. С.]. — Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія : Бібліографічні довідники ; вип. 2).

ДИСЕРТАЦІЇ

Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси : дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.

АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ

Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 «Технологія машинобудування» / І. Я. Новосад. — Т., 2007. — 20, [1] с.

Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 «Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології» / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.

ЧАСТИНА КНИГИ, ПЕРІОДИЧНОГО, ПРОДОВЖУВАНОВОГО ВИДАННЯ

Козіна Л. Ж. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38.

Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горючий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14—17.

Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61.

Ма Шуїн. Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 5. — С. 12—14.

Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29.

Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, № 2. — С. 13—20.

Зеров М. Поетична діяльність Куліша / Микола Зеров // Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка : (нарис з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245—291.

Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3—5 окт. 2007 г. : тезисы докл. — Х., 2007. — С. 33.

Чорний Д. Міське самоврядування : тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра : проблеми модернізації міст України : (кінець XIX—початок XX ст.) / Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137—202.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — О. : Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 121 см. — Систем. вимоги : Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. — Назва з контейнера.

Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во «Інфродиск», 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги : Pentium-226 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану.

Бібліотеки і доступність інформації у сучасному світі : електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї

Міжнар. конф. «Крим—2003») [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник. — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm>.

ОФОРМЛЕННЯ ПОСИЛАНЬ У ТЕКСТІ РОБОТИ

Посилання оформлюються в квадратних дужках у такий спосіб:

1) якщо факт звернення дослідників до творчості того чи іншого письменника лише констатується, то вказуються тільки позиції в списку використаних джерел. Один від одного номери відділяються крапкою з комою, пробілом. Наприклад:

Дослідники неодноразово зверталися до аналізу особливостей хронотопу романістики В. Винниченка [5; 10; 12; 15; 21].

Або якщо прізвища дослідників та їх праці тільки перераховуються (зазначаються), то в тексті роботи після прізвища (перед ним вказуються ініціали (ініціал)) в квадратних дужках вказується номер позиції, що відповідає назві роботи в списку використаних джерел. Наприклад:

Протягом останніх років з'явився ряд дослідників, котрі у своїх працях засвідчили перспективність соціально-міфологічного підходу у філології, зокрема в лінгвістиці (Л. Бикова [29]), сучасному фольклорі (К. Богданов [25]) тощо;

2) якщо цитується конкретна сторінка будь-якого джерела, то вказується його позиція в списку використаних джерел і зазначається сторінка. Наприклад:

Дослідники визначають цей вид простору як «...внутрішню організацію чуттєвого досвіду...» [73:11];

3) якщо цитований матеріал міститься на суміжних сторінках ци-

тованого джерела, то вказується його позиція в списку використаних джерел і через тире зазначаються потрібні сторінки. Наприклад:

[73:11—12];

4) якщо цитований матеріал міститься на різних сторінках цитованого джерела, то вказується його позиція в списку використаних джерел, через кому зазначаються потрібні сторінки. Наприклад:

[73:13, 21—22] або [73:13, 21];

5) якщо цитовані джерела містять подібний матеріал, то цитата може наводитися з одного (кількох) із них за вищевказаними зразками, а для інших — вказуватися позиції в списку використаних джерел. Наприклад:

[73:23; 80; 92] або [63; 67; 100:24—25] або [9; 71:14; 61:105; 124; 242:154; 264];

б) кожен використаний у роботі том багатотомного видання в списку використаних джерел подається як окрема позиція, тому в квадратних дужках не потрібно вказувати відповідний том. Наприклад:

перший том зібрання творів письменника — це позиція 99-а, а другий том — 100-а, відповідно, оформлення цитування буде наступним: [99:5], [100:6]. Аналогічно й щодо номерів журналу за один рік, частин збірників, альманахів, кількох статей із одного числа журналу тощо.

ПСЕВДОНИМИ

Треба пам'ятати, що псевдоніми письменників подаються без скорочень тільки в тексті роботи: Леся Українка, Остап Вишня, Олена Пчілка, Дніпрова Чайка, Петро Панч, Марко Вовчок, Панас Мирний, оскільки в такому написанні вони зафіксовані самими авторами. Якщо ж псевдонімів було кілька, то також треба дотримуватися авторського написання. Наприклад, Лариса Петрівна Косач мала, крім загальновідомого псевдоніма Леся Українка, інші псевдоніми: Л. У., Лука, Н. С. Ж., С. Д. Іван Якович Франко користувався такими псевдонімами: Брут Хома (не можна Хома Брут), Джеджалик, Живий, Іван Живий (не можна Живий Іван), Іван Ф. (не можна Ф. Іван), Кремінь Гаврило (не можна Гаврило Кремінь) тощо.

Примітка: дізнатися про точне написання псевдонімів можна з такого джерела: Дей О. І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI—XX ст.). / О. І. Дей. — К. : Наук. думка, 1969. — 559 с. — Алф. покажч. авт. : с. 433—558.

ПРАВИЛА СКОРОЧЕНЬ СЛІВ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ

Назви журналів, газет, видань, що продовжуються, скорочують за встановленим зразком:

Вісник Харківського національного університету імені
В. Н. Каразіна — Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна
Вісник Харківського університету — Вісн. Харк. ун-ту
Вопросы литературы — Вопр. лит.
Літературна Україна — Літ. Україна
Литературная газета — Лит. газ.

Літературно-науковий вісник — ЛНВ
Отечественные записки — Отечеств. записки
Радянське літературознавство — Рад. літературознавство
Українська хата — Укр. хата
Українська мова та література в школі — УМЛШ
Учені записки Харківського університету — Учен. зап. Харк.
ун-ту

Для газет потрібно вказувати число й місяць видання (назву місяця можна скорочувати):

українською		російською	
січень	січ.	январь	янв.
лютий	лют.	февраль	февр.
березень	берез.	март	не сокр.
квітень	квіт.	апрель	апр.
травень	трав.	май	не сокр.
червень	черв.	июнь	не сокр.
липень	лип.	июль	не сокр.
серпень	серп.	август	авг.
вересень	верес.	сентябрь	сент.
жовтень	жовт.	октябрь	окт.
листопад	листоп.	ноябрь	нояб.
грудень	не скор.	декабрь	дек.

НАЗВИ ВИДАВНИЦТВ

Будівельник — не скор.
Видавництво Національної Академії Наук України — Вид-во
НАН України
Вища школа Издательство при Харьковском университете —
Вища шк. Изд-во при Харьк. ун-те
Вища школа — Вища шк.
Высшая школа — Вышш. шк.
Военное издательство — Воениздат
Детская литература — Дет. лит.
Издательство АН СССР — Изд-во АН СССР
Издательство иностранной литературы — Изд-во иностр. лит.
Издательство Московского университета — Изд-во Моск. ун-
та
Искусство — не сокр.
Книга — не сокр.
Книжное издательство — Кн. изд-во
Молодая гвардия — Мол. гвардия
Наукова думка — Наук. думка
Прогресс — не сокр.
Просвещение — не сокр.
Радянська школа — Рад. шк.

Радянський письменник — Рад. письменник
 Советский писатель — Сов. писатель
 Український письменник — Укр. письменник
 Университетское — не сокр.
 Художественная литература — Худож. лит.

Місце видання подається без скорочень, за винятком

Дніпропетровськ – Д. Київ – К.
 Одеса – О. Сімферополь – Сімф.
 Тернопіль – Т. Харків – Х.
 Ленінград – Л. Москва – М.
 Петроград – Пг. Ростов на Дону – Ростов н/Д
 Санкт-Петербург – СПб.

Примітка: скорочення відбувається в області вихідних даних.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА СКОРОЧЕННЯ СЛІВ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ

Скороченню підлягають різні частини мови. Одне й те саме скорочення застосовується для всіх граматичних форм одного й того самого слова, незалежно від роду, числа, відмінка й часу.

Наприклад:

до нашої ери — до н. е.
 сантиметр — см
 науково-дослідний інститут — НДІ
 науково-технічна інформація — НТІ

Під час скорочень слів застосовують *відсікання* (скорочення слова відкиданням двох або більше літер в кінці слова), *стягування* (скорочення слова вибіркоким пропусканням приголосних та голосних літер) чи *поєднання цих прийомів*. Під час скорочення повинно залишатися не менше ніж дві літери, незалежно від прийому, який використовується. Під час відсікання крапка ставиться, під час стягування крапка не ставиться.

Наприклад:

адміністрація — адмін.
 гривня — грн

Скорочення слова до однієї літери допускається тільки для загальноприйнятих скорочень та окремих слів.

Наприклад:

рік (роки) — р. (рр.)
 сторінка — с.

Під час скорочення іменників урахуються відмінкові закінчення однини або множини.

Наприклад:

інститут — ін-т
 інститути — ін-ти

Прикметники і дієприкметники, що закінчуються на:

-авський	-ений	-іальний	-овський
-авчий	-ельський	-івний	-огічний
-адський	-енський	-івський	-одський
-ажний	-ентальний	-ійний	-ольський
-азький	-енький	-ійський	-омічний
-айський	-ерський	-ільний	-онський
-альний	-еський	-ільський	-орський
-альський	-ецький	-інський	-ський
-аний	-євий	-ірський	-уальний
-анський	-ивний	-істий	-чий
-арський	-инський	-ічий	-яний
-ативний	-ирський	-ічний	-янський
-атський	-истий	-кий	
-афічний	-иський	-ний	
-ацький	-ицький	-ній	
-евий	-ичий	-ований	
-ейський	-ичний	-овий	
-ельний			
-енний			

скорочують відсіканням цієї частини слова.

Прикметники, що закінчуються на *-графічний*; *-логічний*; *-номічний*; *-навчий*, скорочують відсіканням слова *-афічний*; *-огічний*; *-омічний*; *-авчий*.

Наприклад:

філологічний — філол.
краєзнавчий — краєзн.

Прикметники, утворені від власних імен, скорочуються відсіканням частини *-ський*. Наприклад:

Франківський — франків.

Якщо відсіченій частині слова передує літера «й» або голосна, то під час скорочення слова зберігають наступну за нею приголосну.

Наприклад:

червоний — червон.
олійний — олійн.

Якщо скороченню підлягає тільки одна літера, то слово не скорочують. Наприклад:

вчений — вчен., але вчена — не скорочується;
вищий — вищ., але вища — не скорочується.

Якщо відсіченій частині слова передує апостроф, то під час скорочення слова зберігають наступні за ним голосну й приголосну літери. Наприклад:

слов'янський — слов'ян.

Якщо відсіченій частині слова передує літера «ь», то скорочувати слово треба на приголосній літері, що стоїть перед нею. Наприклад:

грецький — грец.
сільський — сіл.

Якщо відсіченій частині слова передує подвоєна приголосна літера, то під час скорочення слова зберігають одну із приголосних. Наприклад:

іменний — імен.
щоденний — щоден.

Якщо слово може скорочуватися відсіканням різної кількості літер, то відсікається максимальна кількість. Наприклад:

фундаментальний — фундам. (а не фундаментал., фунда-
мент.);
експериментальний — есперим. (а не експериментал.,
експеримент.).

У складних іменниках, що пишуться через дефіс, відсікання здійснюється у кожній складовій частині. Наприклад:

словник-довідник — слов.-довід.

Під час скорочення прикметників, утворених від географічних назв і назв народів, як у географічному, так і в адміністративному значенні, зберігають найповнішу для розуміння форму скорочення:

грузинський народ — грузин. народ
ніжинський інститут — ніжин. ін-т
Бориспільський район — Бориспіль. р-н
Луганська область — Луган. обл.

Однокорінні прикметники і дієприкметники, що відрізняються лише префіксом, скорочуються однаково:

карпатський — карпат.
закарпатський — закарпат.
прикарпатський — прикарпат.

У географічних назвах, що пишуться через дефіс, відсікають другу складову частину, якщо вона має закінчення *-ський*. Наприклад:

місто Корсунь-Шевченківський — м. Корсунь-Шевченків.

Географічні назви, що є складними іменниками та пишуться через дефіс, не підлягають скороченню. Наприклад:

Івано-Франківськ.

У складних прикметниках, що пишуться через дефіс, відсікання здійснюється у кожній складовій частині або одній із них відповідно до загальних правил скорочень. Наприклад:

фізико-математичний — фіз.-мат.
греко-католицький — греко-католиц.

У складних прикметниках, що пишуться разом, відсікають другу частину слова відповідно до загальних правил. Наприклад:

лісогосподарський — лісогосп.
кримськотатарський — кримськотатар.

Ініціальна абревіація записується початковими літерами без крапок. Наприклад:

творче об'єднання — ТО
Велика Вітчизняна війна — ВВВ

ПРИКЛАДИ СКОРОЧЕНЬ СЛІВ,
ЩО ЧАСТО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ

А

абетка — абет.
автобіографія — автобіогр.
автор — авт.
автореферат — автореф.
авторський аркуш — авт. арк.
адаптація — адапт.
академік — акад. (при прізвищі)
академія — акад.
алфавіт — алф.
альманах — альм.
американський — амер.
аналітичний — аналіт.
англійський — англ.
анотація — анот.
антологія — антол.
аркуш — арк.
архів — арх.
асоціація — асоц.
аспірант — асп.

Б

без видавництва — б. в.
без даних — б. д.
без місця — б. м.
без року — б. р.
біблійний — біблійн.
бібліографія — бібліогр.
бібліотека — б-ка (скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)

бібліотечний — бібл.
біографія — біогр.
болгарський — болг.
брошура — брош.
будинок — б. (при цифрах)
бюлетень — бюл.

В

введення — введ. (увед.)
вдосконалення — вдоскон. (удоскон.)
вивчення — вивч.
видавництво — вид-во (скороч. у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
видання — вид.
викладач — викл. (при прізвищі або назві установи)
виконання — викон.
використання — використ.
виникнення — виникн.
виправлення — випр.
випуск — вип.
высший — высш.
вихідні дані — вих. дані
вищий — вищ.
відбиток — відб.
відділення — від-ня
відкриття — відкр.
відомості — відом.
відповідальний — відп.
відродження — відродж.
відсоток (процент) — % (умовна позначка при цифрах)
вік — в. (у значенні «століття» та при цифрах)
віршований — віршов.
вісник — вісн.
вітчизняний — вітчизн.
включаючи (включно) — включ.
внутрішній — внутр.
вчений — вчен.

Г

газета — газ. (скороч. у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)

глава — гл. (при цифрах)

глобальний — глобал.

головний — голов.

государственный — гос.

гравюра — грав.

грам — г

гривня — грн

громадський — громад.

гуманітарний — гуманіт.

Д

демократія — демокр.

депонований — депон.

депутат — деп.

державний — держ. (скороч. в заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)

дивись — див.

дисертація — дис.

діяльність — діяльн.

довідник — довід.

додаток — дод.

доклад — докл.

доктор — д-р (у назві вченого ступеня)

документ — док.

документальний — докум.

доопрацьований — доопрац.

доповідь — доп.

доповнення — допов.

дополнение — доп.

допоміжний — допом.

дослідження — дослідж.

доцент — доц. (при прізвищі або в назві установи)

драматичний — драм.

другие — др.

друкарня — друк.

духовний — духовн.

Е

енциклопедія — енцикл.

Є

європейський — європ.

Ж

журнал — журн. (скороч. у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)

журналіст — ж-ст

З

завідувач (завідуючий) — зав. (при назві установи, посади)

загальний — заг.

заглавие — загл.

закінчення — закінч.

заклад — закл.

записки — зап. (у значенні «Наукові роботи»)

зарєєстрований — зарєєстр.

заслужений — засл.

засновник — засн.

застосування — застосув.

заступник — заст. (при назві посади)

затверджений (затверджено) — затв.

зауваження — заув.

західний — зах.

збірник (збірка) — зб.

здобуття — здоб.

зібрання — зібр.

зображення — зобр.

І

Із (зі) змінами — із (зі) змін.

известия — изв.

издание — изд.

издательство — изд-во

изложение — излож.

иллюстрация — ил.

ілюстрація — ілюстр.
індивідуальний — індивід.
іноземний — інозем.
інститут — ін-т
інтенсивний — інтенс.
інформація — інформ.
исследование — исслед.
історичний — іст. (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
історіографія — історіогр.
і так далі — і т.д.
і таке інше — і т.ін.

К

кандидат — канд.
каталог — кат.
кафедра — каф.
керівник — кер.
кількість — к-сть
кінофільм — кф
класифікація — класиф.
класичний — класич.
книга (книжка, книжечка) — кн.
колектив авторів — кол. авт.
количество — кол-во
коментар — комент.
комічний — коміч.
комісія — коміс.
конгрес — конгр. (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
конференція — конф. (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
концепція — концеп.
копія — коп.
критичний — критич.
ксерокопія — ксерокоп.
культурний — культ.

Л

лексичний — лекс.
ліричний — лірич.
література — л-ра
літературний — літ.

М

магістральний — магістрал.
максимальний — макс.
масштаб — м-б
методичний — метод. (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
мистецтво — мистец.
мистецтвознавство — мистецтвознав.
мільйон — млн
мільярд — млрд
мінімальний — мін.
місто — м. (при назві)
міністерство — м-во (скороч. також у заголовку опису)
місяць — міс.
монографія — моногр.
моральний — морал.

Н

навчальний — навч.
наприклад — напр.
народознавство — народознав.
народження — народж.
народний — нар.
наступний — наст.
науковий — наук. (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
науково-дослідний — н.-д.
научно-исследовательский — н.-и.
научный — науч.
національний — нац. (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)

О

об'єднання — об-ня (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
обкладинка — обкл.
область — обл.
образотворчий — образотв.
обробка — оброб.
общество — о-во
окремий аркуш — окр. арк.
оповідання — оповід.
опрацював — опрац.
опрацювання — опрацюв.
опублікований — опублік.
опублікував — опубл.
організація — орг.
оригінал — ориг.
ответственный — отв.
отдел — отд.
офіційний — офіц.
оформлення — оформ.

П

пан (пані) — п. (при прізвищі)
перевидання — перевид.
перевод — пер.
переглянутий — перегл.
передмова — передм.
переклад — пер. (при прізвищі)
переробка — перероб.
перероблено — переробл.
перспективний — персп.
письменник — письм.
під керівництвом — під керівн.
підготовка — підготов.
підготував — підгот.
підзаголовок — підзаг.
підписано до друку — підп. до друку
підручник — підруч.

повідомлення — повідомл.
поетичний — поетич.
показчик (показник) — показч. (показн.)
полемічний — полем.
популярний — попул.
портрет — портр.
посібник — посіб.
початковий — почат.
пояснення — поясн.
праці — пр. (у значенні «Наукові роботи»)
предметний — предм.
пригодницький — пригод.
приклад — прикл.
приложение — прил.
примірник — пр. (при цифрах)
примітка — прим.
присвячується — присвяч.
проблема — пробл.
програма — прогр.
продовження — продовж.
професор — проф. (при прізвищі)
професорсько-викладацький — проф.-викл.
псевдонім — псевд.
публікація — публ.
публіцистика — публіц.

Р

редактор — ред.
редакція — ред.
резюме — рез.
рекомендательный — рек.
рекомендаційний — реком.
рекомендація — рек.
релігійний — реліг.
репринт — репр.
ретроспективний — ретросп.
реферат — реф.
рецензія — рец.

розвиток — розв.
розділ — розд.
розповсюдження — розповсюдж.
розробка — розроб.
розроблено — розробл.
розширений — розшир.
рубрика — рубр.
рукописний — рукоп.

С

сатиричний — сатир.
збірник — зб.
святий — св.
серія — сер.
сесія — сес.
систематичний — сист.
складання — склад.
скорочення — скор.
словник — слов.
слово — сл.
слов'янський — слов'ян.
службовий — служб.
собрание — собр.
составитель — сост.
соціальний — соц.
соціологія — соціол.
спеціальність — спец.
співавтор — співавт.
старший — старш.
стаття — ст.
сторінка — с.
сторінка — с.
сторінка — с.
суспільний — суспіл.
суспільство — сусп-во
східний — сх.

Т

та інші — та ін.
таблиця — табл.

творчий — творч.
тезиси — тез.
теоретичний — теорет. (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
тиждень — тижд.
типографія — тип.
тисяча — тис.
титольний аркуш — тит. арк.
товариство — т-во (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
том (томи) — т. (при цифрах)
транскрипція — транскр.
транслітерація — трансліт.
труди — тр.

У

у тому числі (в тому числі) — у т.ч. (в т.ч.)
уведення (введення) — увед. (введ.)
удосконалення (вдосконалення) — удоскон. (вдоскон.)
указатель — указ.
укладач — уклад.
укладено — уклад.
українознавство — українознав.
умовний друкований аркуш — ум. друк. арк.
університет — ун-т (скороч. також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка)
університетський — унів.
упорядкував — упоряд.
упорядкування — упорядкув.
упорядник — упоряд. (при прізвищі)
уривок — урив.
учасник — учасн.

Ф

факсиміле — факс.
факультет — ф-т
філологія — філол.
філософія — філос.

формування — формув.
фортепіано — ф-но
фрагмент — фрагм.
футляр — футл.

Х

християнський — християн.
художник — худож. (при прізвищі)

Ц

церковний — церк.
цитований — цит.

Ч

часопис — часоп. (при цифрах)
частина — ч.
число — чис.
член-кореспондент — чл.-кор. (при прізвищі та назві установи)

Ш

школа — шк.

Щ

щоденний — щоден.
щомісячний — щомісяч. (в описі періодичних видань)
щорічний — щоріч. (в описі періодичних видань)
щотижневий — щотиж. (в описі періодичних видань)

Ю

ювілейний — ювіл.

ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ (для студентів молодших курсів) АНАЛОГІЧНІ (за винятком)

ОБСЯГУ: вступ — 1—2 сторінки; розділи (як правило, їх два) — по 10—12 сторінок; висновки — 2—3 сторінки. Всього — 25—30 сторінок.

КІЛЬКОСТІ ПОЗИЦІЙ у списку використаних джерел: їх повинно бути не менше тридцяти.

У вступові до курсової роботи (за умови збереження інших позицій) менше можна акцентувати на актуальності дослідження та науковій новизні одержаних результатів, оскільки це перша студія, яку виконує студент, навчаючись на філологічному факультеті, відтак і завдання стоятимуть перед ним скромніші порівняно з завданнями, вирішуваними в роботах, які виконуються в науковому семінарі. Зазвичай ідеться про оволодіння навичками роботи з художнім (іншим) текстом, науково-теоретичними джерелами, понятійним апаратом, вироблення культури літературознавчого, мовознавчого аналізу.

Допускаються реферативні роботи, пов'язані з оглядом літератури з певної проблеми.

Пишучи про зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, студент не зазначає назви наукового семінару. Наприклад: «Курсову роботу виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри історії української літератури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Жанрово-стильові особливості та поетика української літератури ХІХ—ХХІ століть»».

Практичним значенням одержаних результатів може бути:

- навички роботи з науково-теоретичною літературою;
- навички роботи з художнім (іншим) текстом;
- уміння логічно, чітко, аргументовано викладати власні спостереження;
- уміння структурувати роботу тощо.

Як правило, рубрики «Апробація результатів роботи», «Публікації» не зазначаються у вступові до курсової роботи, оскільки йдеться про початковий етап осягнення специфіки літературознавчого, мовознавчого аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автореферат дисертації : запитання — відповіді // Вісн. Укр. Акад. держ. управління при Президентові України. — 2003. — № 1. — С. 416—427.

2. Библиографическая запись. Библиографическое описание. Общие требования и правила составления. Издание официальное / ген. директ. Б. В. Ленский ; А. А. Джиго, К. М. Сухоруков. — М. : ИПК Изд-во стандартов, 2004. — 56 с.

3. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила / розробл. Л. В. Мухітдінова, Г. М. Пліса, Г. П. Неліна. — К. : Держстандарт Укр., 1998. — 25 с.

4. Методичні вказівки до написання курсової роботи з історії української літератури (X—середина XIX ст.) для студентів III курсу заочної форми навчання (спеціальність — українська мова та література) / [упоряд. архієп. Ігор Ісіченко]. — Х., 1999. — 16 с.

5. Методические рекомендации по библиографическому оформлению дипломной и научной работы / [сост. В. Д. Прокопова, М. Г. Швалб, Ю. Г. Шевченко]. — Х. : Изд-во ХГУ, 1988. — 27 с.

6. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюл. ВАК України. — 2000. — № 2. — С. 28—40.

7. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті // Бюл. ВАК України. — 2008. — № 3. — С. 9—13.

8. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис : загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1 — 2003, ІДФ) ДСПУ ГОСТ 7.1 : 2006. — Вид. офіц. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — 47 с.

9. Составление библиографического описания : Краткие правила / междувед. каталогизац. комис. при Гос. б-ке СССР им. В. И. Ленина. — 2-е изд., доп. — М. : Изд-во «Кн. палата», 1991. — 224 с.

Для написання методичних указівок були використані хронологічно останні автореферати, дисертації, виконані в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна ; літературознавча, мовознавча довідкова література.

Навчальне видання

Матвєєва Тетяна Степанівна

**Курсова, дипломна, магістерська робота :
етапи виконання, структура, правила оформлення,
норми бібліографічного опису**

В авторській редакції

*Комп'ютерна верстка Ткач О. Є.
Макет обкладинки Дончик І. М.*

Підписано до друку 20.11.08 Формат 60x84/16
Папір офсетний № 1. Друк ризографічний.
Умов.-друк. арк. 3,54. Обл.-вид. арк. 4,43.
Наклад 150 прим.

61077, Харків, майдан Свободи, 4, Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна. Видавництво ХНУ імені
В. Н. Каразіна.

Надруковано ФОП «Петрова І. В.»
61144 м. Харків, вул. Гвардійців широнінців, 79-в, к. 137
Тел. 362-01-52
Свідоцтво про державну реєстрацію
ВОО № 948011 від 03.11.03